

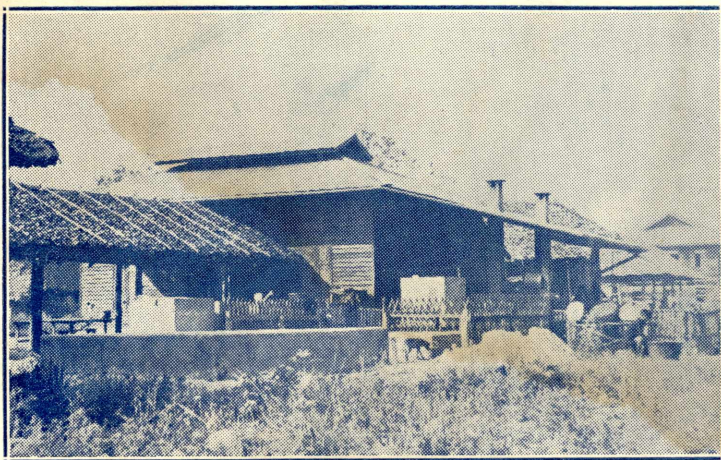


“บ้านสามัคคี” พ. ศ. ๒๔๗๙

ได้รับโล่ของอาจารย์ใหญ่เป็นเกียรติยศ

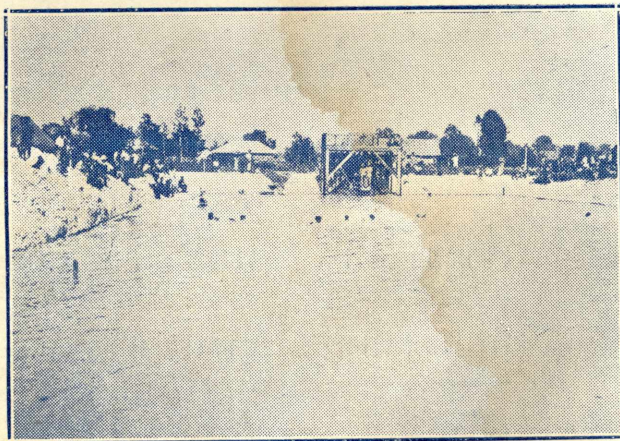
เป็นเยี่ยมในการเรียน ความประพฤติ อนามัย และ การกีฬา

<u>เจ้าของโล่</u>	พระช่วงเกษตรศิลปการ (แฉวนั่ง คนที่ ๔ จากซ้าย)
<u>ครูประจำบ้าน</u>	อาจารย์ นกุล มฤคทัต (แฉวนั่ง คนที่ ๕ จากซ้าย)
<u>หัวหน้าบ้าน</u>	พัน ศิริसानต์ (แฉวนั่ง คนที่ ๖ จากซ้าย)



โรงครัว

สระเกษตรสถาน



สารบาณ

หน้า

๑. อธิบายหลักและวิธีดำเนิน กสิกรรมศึกษาเบื้องต้น	พระยาเทพศาสตร์สถิตย์	๑
๒. ประวัติพระยาเทพศาสตร์สถิตย์		๑๕
๓. คนชั้นกลาง	เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี	๑๕
๔. ในรอบ ๒๐ ปี	พระช่วงเกษตรศิลปการ	๒๒
๕. วิทยาศาสตร์กสิกรรม	หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ	๒๗
๖. กรรมของการศึกษากสิกรรม	หลวงผลสัมฤทธิ์กสิกรรม	๓๕
๗. ประวัติหลวงผลสัมฤทธิ์กสิกรรม		๕๐
๘. ดินเป็นกลด้วยน้ำว่า		๕๓
๙. เกษตรกรรม	ผล สิ้นธุระเวชญ์	๕๘
๑๐. โอวาทของขุนอภิรักษ์จรรยา		๖๓
๑๑. ข้าวกีฬา		๖๖
๑๒. ข้าวโรงเรียน	นกุล มฤคทัต	๗๒
๑๓. ข้อบังคับสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม		๘๑
๑๔. บรรณาธิการแถลง	บรรณาธิการ	๘๘

อธิบายหลักและวิธีดำเนิน

กสิกรรมศึกษาเบื้องต้น

ของ

พระยาเทพคาสตร์ลลิตย

เขียนลงหนังสือพิมพ์กสิกรรมเล่ม ๑

มาสมัยนี้ประเทศที่ก้าวหน้าทั้งหลายยัง
แต่เห็นความจำเป็น และคุณประโยชน์ของ
วิชาภูมิศึกษา หรือวิชาที่พำหรับพลเมือง
มากขึ้น ในจำพวกวิชาที่พำหรับพลเมือง
กสิกรรมศึกษาเป็นสำคัญยิ่ง เพราะเป็น
ศึกษาที่แท้จริงสำหรับคนหมู่มาก จึงได้
พยายามแทรกวิชานี้เข้าในหลักสูตรให้มาก
เท่าที่จะแทรกได้ ตั้งแต่เบื่องตาตลอดชั้น
ไปจนถึงชั้นสูงสุด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง
ที่ใกล้เคียงกันกับบ้านเรา คือประเทศญี่ปุ่น
กับฟิลิปปินส์.

เราก็มองมทราบที่อยู่ด้วยกันแล้วว่า ใน
ขณะนี้ ประเทศญี่ปุ่นกำลังเจริญรุ่งเรืองไป

ด้วยการหัตถกรรม อุตสาหกรรม และ
พาณิชย์กรรม แต่กระนั้นก็ยังละเว้นกสิกรรม
ศึกษาเสียไม่ได้ ก็เมื่อประเทศญี่ปุ่นยังละ
เว้นกสิกรรมศึกษาเสียไม่ได้แล้ว สยามเรา
ซึ่งเป็น ประเทศเพาะปลูกโดยตรงพึงการ
เพาะปลูก ๙๕ เปอร์เซ็นต์ จะ ละเว้น การ
ศึกษาแผนกนี้ได้อย่างไร? หรือว่ามีข้อ
คิดปในการทำนาปลูกข้าวที่บรรพบุรุษของ
เราส่งให้กันต่อ ๆ มาจนถึงชั้นเรา นี้ เป็น
กสิกรรมศึกษาที่เพียงพอแก่พวกเราในสมัย
นี้แล้ว?

ความจริงยังมีหลายท่านที่เห็นว่า เรา
จักการเพาะปลูกดีแล้ว นอกจากรัฐบาลจะ

ช่วยทหน้าให้โตช้ามาก ๆ แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องรู้เรียนอะไรกันอีก ซึ่งถ้าเป็นความจริง เราก็คงเป็นผู้ถูกรังการเพราะปลูกดั่งกัญชูปูน เยอรมัน และอเมริกัน ฯลฯ เพราะว่าประเทศเหล่านั้นก็มีการทหน้าเหมือนกัน แต่ว่าก็ยังต้องการกสิกรรมศึกษาอยู่ด้วยกันทั้งนั้น (บางที่ท่านผู้อ่านจะยังไม่ทราบทกกันตกเป็นได้ว่า ชาวของเราในเวลานั้นมองชาวญี่ปุ่นและอเมริกาอยู่ถึงสองเอาหนึ่ง แต่กระนั้นทั้งสองประเทศนั้นก็ยังต้องการกสิกรรมศึกษาอยู่นั่นเอง พี่ชื่อน้ำพเจ้าไม่ยกจนพูดก็เพราะว่า ท่านที่เข้าใจว่า เราถูกรังการเพราะปลูกดีแล้ว ก็เนื่องจากที่เราถูกทำนาปลูกข้าวขึ้นแหละ เป็นมด).

นอกจากท่าน ทเห็นว่าเราถูกรังการเพราะปลูกดีอยู่แล้ว ยังมีท่านอีกจำพวกหนึ่งซึ่งเห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาพยายามจัดกสิกรรมศึกษาขึ้น เป็นการก้าวท่ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร เพราะเหตุว่ากสิกรรมของประเทศอยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงของเกษตร ซึ่งน้ำพเจ้าเองก็ไม่ปฏิเสธ แต่อยากจะตอบว่า ถ้าแม่เจ้า-

หน้าฝ่ายศึกษา ของ ดยามจะได้ กระทำผิด โดยก้าวท่ายเจ้าหน้าที่ฝ่ายเกษตร จริงดังว่า ก็ไม่ใช่เป็นการเจตนาร้าย เราเดินตามหลังประเทศอื่นเขา ก็จำเป็นต้องถ่ายแบบที่เราเห็นว่าดีของเขามาใช้ ถ้าเขาคิดเราก็ต้องคิดด้วยเป็นธรรมดา กสิกรรมศึกษาของประเทศทั่วโลกในเวลานั้นอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายศึกษา เช่นเดียวกับการศึกษาแผนกอื่นๆเหมือนกัน ขอให้ท่านดูญี่ปุ่นกับฟิลิปปินส์เพื่อนบ้านเรา ไม่ต้องดูไกล.

แต่ทำไมจึงใช้คำว่า "ก้าวท่าย" ซึ่งเป็นคำที่เลื่อมคุณเลื่อมประโยชน์? แทนคำน้ำพเจ้าเห็นว่าใช้คำว่า "ร่วมมือ" หรือ "สหกรณ์" Co-operation อันเป็นคุณเป็นประโยชน์เพื่อกันและกันนั้นจะดีกว่ากระมัง? ซึ่งความจริงก็เป็นเช่นนั้น คือเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษามีหน้าที่ทำการร่วมมือกัน หรือเป็นผู้ช่วยของกระทรวงทบวงการทัว ๆ ไป กระทรวงธรรมการฝึกหัดวิชาแพทย์เพื่อประโยชน์แก่พลเมืองและแก่กรมตำรวจดุจรันใด ก็ฝึกวิชากสิกรรมเพื่อประโยชน์แก่พลเมือง และแก่กรมเพาะ

ปลุกณัน ^๕ ดังนั้นจะมีการทักทาย ทักตรงไหน? ถ้าไม่ให้กิจกรรมศึกษาเป็นภาระของกรรมการแล้ว อย่างไรเล่าคุณบุตรจึงจะได้มีโอกาสรอบรู้วิชาอันนี้ ท่านอย่าเข้าใจว่า เกษตร จะรับภาระสอนวิชาการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนตามที่บางท่านเข้าใจนั้น เพราะว่าแต่กิจการโดยตรงของเกษตรเองในเวลานี้สำคัญและใหญ่ขึ้นมาอยู่แล้ว ข้าพเจ้าต้องคิดว่าการทำงานที่เห็นเป็นการทักทายไปนั้น ก็เพราะว่า “วิญญาณแห่งสหกรณ์” Spirit of Co-operation ยังบังเกิดขึ้นในระหว่างพวกเราเท่านั้นเอง มีขณะนั้นก็คงได้เห็นได้อย่างแจ่มแจ้งว่า นอกจากวิชาสหกรณ์กับแพทย์ ที่กล่าวแล้ววิชาอื่น ๆ เช่น วิศวกรรม พณิชยกรรม ฯลฯ ที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายศึกษากำลังพยายามจัดอยู่ และยังจะจัดเพิ่มเติมขึ้นอีกนั้น ก็เพื่อประโยชน์แห่งพลเมืองและกระทรวงที่มีการเกี่ยวของด้วยทั้งนี้ แท้จริงเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาไม่จำกัดวิชาเลย สุดแต่มีความสามารถจัดวิชาใดได้ ก็เป็น จัดทั้งนี้ทั้งนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาทักทาย

เป็นเจ้าก็เจ้าการไปเสียหมดหรือ ถ้าท่านจะเหลียวแล นานา ประเทศ ที่ รุ่งเรือง แล้วท่านจะเห็นว่าใน มหาวิทยาลัยของเขาจัดให้มีต้วรพวิชาต่าง ๆ ตั้งแต่กิจกรรมตลอดไปจนวิชากฎหมาย แล้วแต่ท่านอาจจะตอบแทนได้ว่า เป้าเถย เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาของเราไม่ใช่ทำการนอกวิถีนอกรอยเป็นแต่เจริญรอยตามเขาไปเท่านั้น.

ถ้าหากว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาจะทำการทักทายจริง ก็ต้องแก้ไขเท่านั้นเอง จะปล่อยให้ไปอย่างผิดๆอย่างใดได้ แทนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายศึกษาจะจัดการวิชาสหกรณ์ที่พยายามจัดอยู่ในเวลานั้น ก็ควรให้จัดให้คงสอนแต่หนังสือเท่านั้นดังที่ได้กระทำมาแล้วแต่ครั้งโบราณ วิชาสหกรณ์ต่างๆให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงทบวงการที่มีการเกี่ยวของโดยตรงเป็นผู้จัดการเอง ดังนั้นวิชาการศึกษาของพลเมืองจะตกอยู่แก่ เกษตร แพทย์ เป็นของมหาดไทย นางพยาบาลไปเรียนจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล วิศวกรรมเป็นของเกษตร เพื่อประโยชน์แก่กรมทศน้ำและกรมราชโลหกิจ กระทรวงพาณิชย์และ

คมนาคม ต้องรับหน้าที่วิชาวิศวกรรม เพื่อ
กรรมรถไฟ กรรมทาง กับต้องรับหน้าที่ใน
วิชาพาณิชย์การ และการแยกขาดอีกด้วย
ฯลฯ ทั้งท่านไม่คิดว่าจะเป็นการยุ่งและ
แพงมากไปบ้างหรือ? รัฐบาลเดียวกันตั้ง
การสอนวิชาวิศวกรรม แพทย์ วิทยา-
ศาสตร์ ฯลฯ แยกย้ายกันไปไม่รู้จักแห่ง
นั้น มันจะอย่างไรอยู่กระมัง? และมีแบบ
แผนที่ไหนบ้าง? และที่ท่านจะให้เจ้าหน้าที่
ฝ่ายการศึกษานั่งชดนำชา มีการสอนแต่
หนังสือเท่านั้น จะเป็นประโยชน์อะไรแก่
ใครสักเท่าใดนัก?

จริงทีเดียว กระทรวงทบวงการจะได้
แต่คนหรือคนหัด ค่าความรู้และค่ามารจาก
เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาในเวลานี้ แต่ก็เห็น
หน้าที่ของกระทรวงเหล่านั้น จะขัดเกลา คือ
ไป เพราะว่าการศึกษาไม่ใช่เป็นของที่จะ
ทำได้ได้ในชั่วเดือนหรือชั่วปี การศึกษา
ต้องการเวลานาน นานชั่วชีวิตและยิ่งกว่า
นั้นไปอีกมาก บางอย่างเราอาจจะปฏิบัติ
ได้ แต่การศึกษาเราปฏิบัติไม่ได้แน่ ต้อง
ค่อยเป็นค่อยไป ประเทศไหน ๆ ก็เหมือน

กัน ที่เขารู้งโรจน์กว่าเรามากนั้น ประวัติ-
ศาสตร์ของการศึกษาของเขาต้องนับถอย
หลังไปได้นับด้วยหลาย ๆร้อยปี ฉะนั้น
ข้าพเจ้าจึงขอให้ท่านผู้อ่านคิดจิตใจ เอาเอง
ว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายศึกษากระทำการก้าวถอย
หรือ กระทำการ ช่วยเหลือ และ ตามข้อ
ความต่าง ๆ ซึ่งข้าพเจ้าจะได้พยายามอธิบาย
แยะแยะในเรื่องในเรื่องกลักรรรมศึกษาต่อไป
ก็เพื่อประโยชน์ และความวินิจฉัยของท่านผู้
อ่านหนังสือพิมพ์กลักรรรมโดยมาก เพราะข้าพ-
เจ้าถือเสียว่า ท่านทั้งหลายเหล่านั้น ต้องมี
ส่วนเชื่อในคุณประโยชน์แห่งกลักรรรมศีก-
ษายู้งบ้างไม่มากก็น้อย ถ้าหากไม่ก็คงไม่
รับ หนังสือพิมพ์กลักรรรมไป อ่านให้เสียเวลา
และเสียเงิน.

ไม่ว่าการดำเนินของกิจการใด ๆ ตาม
ธรรมดาที่ต้องตั้งต้นแต่ขั้นต่ำที่สุดก่อน แล้ว
และค่อย ก้าวขึ้นไปสู่ขั้นสูง ขึ้นไปเป็นลำดับ
ไม่ใช่ตั้งต้นที่ขั้นสูง หรือแผนที่เดียว ๘ ขั้น
กลักรรรมศึกษาก็ต้องดำเนินตามอย่างนี้ ถ้ายิ่ง
เพ่งเล็งพลเมืองหมู่มาก ก็ยิ่งเป็นการจำเป็น
ทีเดียว ที่จะใช้วิธีดังอย่างหนึ่งอย่างใดไม่

ได้ นอกจากจะตั้งคนโดยตรง ก.ข. หรือชน
ต่ำ ที่ ต่ำ ของ กลักรรรมศึกษา ก่อน เท่านั้น
ตามทราฟจากถาดนบางท่านอาจจะเห็นว่า
ขัดกันกับ ความเห็น ของ ท่าน บรรณาธิการ
ของหนังสือพิมพ์ นกเป็นได้ แต่ความจริงหา
เป็นเช่นนั้นไม่ ท่านบรรณาธิการ เพิ่งตั้ง
การกลักรรรม สำหรับ คณะคนหนุ่มน้อยหมู่
เดียว คือคน ชะนิค ที่ เต็มเบยม แล้ว ด้วย
สามัญศึกษา ซึ่งมีทางที่จะจัดได้จริงสำหรับ
คนจำพวกนี้ และทั้งเขาก็ควรจะจัด ด้วย
ตั้งท่านบรรณาธิการก็ได้ทรงชี้แจงไว้บ้าง
แล้ว แต่กลักรรรมศึกษาสำหรับชาตินั้นเป็น
อีกปัญหาหนึ่ง จะเดินจัดไม่ได้ แต่กระนั้น
ก็หาขัดกันโดยตรงไหนไม่ มีแต่จะร่วมมือ
กัน และเพื่อ ประโยชน์ แก่ชาติบ้านเมือง
เหมือนกันเท่านั้น.

หลัก ของ กลักรรรมศึกษาเบื้องต้น ของ
ชาติเพิ่งตั้งอบรมกุลบุตรให้รู้จักค่าของพ
ดิน ให้งดการดูหมิ่นการงานอันต้องกระทำ
ด้วยกำลังแรง ให้อุทิศรักพืช และ รักการ
เพาะปลูก เหล่านี้ เป็น ก.ข. ของ วิชากลั
กรรรมเท่านั้น แต่ว่าถ้าพยายามโน้มน้ามนัด

นั้ดด้วยของกุลบุตรให้เขาหาทดกันเสียได้ คง
แต่ยอมเยาว์ ประโยชน์นั้นจะพึงบังเกิดคือ
ไปในภายหน้าแก่ชาติบ้านเมืองนั้นจะมีมาก
ท่านผู้อ่านก็ยอมทราบด้วยอยู่แล้วว่า กุลบุตร
โดยมาก ของเราใน สมัยนี้ มีนั้ดด้วย ตรงกัน
ข้ามกับ ความประสงค์ แห่ง หลัก ถ้าคน
ถาดน และพากันมุ่งเข้าไปในทางราชการ
ไปตาม ๆ กัน ไม่ว่าบุตรผู้ที่มีคงหรือเฉย
ใจ ในที่สุดก็จะต้องแห่งความดำริ่งไปได
ด้ก ๑ ใน ๕๐๐ ก็คงยาก ดังที่ท่านและข้าพ
เจ้าก็ทราบกันด้วยอยู่แล้ว ที่เหลืออยู่อีก ๔๙๙
คนก็จะต้องระบาศไปอย่างไม่มีหวัง แล้ว
แต่โอกาสและโชคจะอำนวยให้เป็นไปเท่า
นั้น ข้าพเจ้าจึงเชื่อว่ากลักรรรมศึกษาเบอง
ต้นจะเป็นเพียงทศที่ต่ำสำหรับ กุลบุตร หมู่
มาก ในทางที่จะคอยประครองและแนะเหน
ชี้ของให้กุลบุตรเหล่านั้นได้ปฏิบัติกรงานให้
สมแก่ชีวิตภาพ ตั้งการทะเยอทะยานไป
ในทางซึ่งตนไม่มีหวังที่จะไปได้นั้น น.แและ
เป็นหลักของกลักรรรมเบื้องต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่
ฝ่ายการศึกษาทำดังพยายามมุ่งจะให้ผลสำ
เร็จดังไป.

ถ้าดูเผิน ๆ ท่านผู้อ่านอาจเห็นว่า หดก ซึ่งวางไว้ เป็น “หญ้าปากคอก” ปฏิบัติไม่ยาก ทั้งประโยชน์ก็น้อยหรือเกือบไม่มี แต่ถ้าว่านสนใจในทางการศึกษาอยู่บ้าง เมื่อฟังแล้ว คงไปให้คิดว่าท่าน อาจ จะเห็น ว่า การ โนม์เหนียว นิสัยให้เด็กรัก การ เพาะปลูก ให้เด็กงอกการดูแลหมั่นกิจการอื่นจะต้องกระทำด้วยมือ และกำลังกายนี้ ไม่ใช่เป็นของ ง่าย หรือ เป็น ของ เปื่องประโยชน์เลย กลับจะเป็นภาระอันสำคัญ และต้องการความไหวพริบยิ่งกว่าการสอนหนังสือให้แก่เด็กไปเสียอีก เพราะเหตุใด เพราะว่าการอ่านออกเขียนได้ได้แถมเดิรหน่อย (ซึ่งตรงกับหดก 3 Bs. เก้าของอังกฤษ ซึ่งบางท่านในพวกเรา ยังคงยึดถือว่า เป็นการ ศึกษาที่แท้จริง) นั้น ไม่ใช่เป็นของยากเลย ผู้ที่รู้ว่าเรียน มีความทรงจำ Mentality อยู่ บ้าง แม้แต่เด็กน้อย ก็เรียนได้เร็วได้อย่างง่ายดาย ส่วนการที่จะ โนม์เหนียวให้กุลบุตร เขาหาการเพาะปลูก และงอกการดูแลหมั่นงานอื่นต้องกระทำด้วยมือ และกำลังกายให้เป็นผลสำเร็จนั้น จะต้องฝึกกุลบุตรทั้งกำลัง

กาย ทั้งความขยัน ความทรงจำ และความตั้งใจ เกิด ประกอบ กับ ความอดทนพร้อมไปด้วย ทั้งหมดเหล่านี้ อยู่ในวงของศีลธรรมศึกษาของตน.

ได้มีหลายท่าน ที่ได้ ไป เยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ของมณฑล ซึ่งมีการฝึกสอนศีลธรรมศึกษา เบื้องต้น ตามกำลัง สามารถ และทุนรอนที่จะทำไปได้ บางท่านก็ กล่าวชมเชย และ บาง ท่าน ก็ กล่าว ตีเคียน ว่า “ทำเด่น” “ปลูกแต่ผักกาด” “ปลูกแต่ มะเขือเทศ” “ไม่พยายามทำให้เป็นสินค้า.”

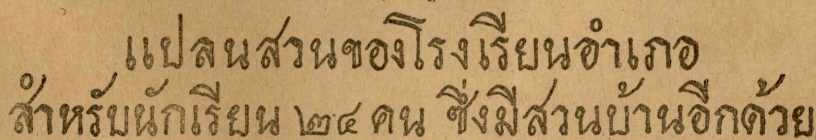
ตามธรรมชาติผู้ที่ได้รับความชมเชยก็มักยินดี ได้รับความตักเตือนก็มักไม่พอใจ แต่ขอ คำเห็นต่าง ๆ ตามที่ กล่าว ข้างบนนี้ เจ้าหน้าที่จะโกรธไม่ได้ ทั้งไม่ควรจะโกรธด้วย เพราะว่าเป็น ข้อ คำเห็นที่สมเหตุสมผล ทั้งสิ้น นอกจากนั้น ยังเป็นการ คำเห็นเพื่อประโยชน์ Criticism ซึ่งผู้ตำหนิแต่หวังดีเท่านั้น จึงควรเจ้าหน้าที่จะชี้แจงให้ทราบ ว่า หดกมีอยู่อย่างไร หรือความประสงค์ มีอยู่เพียงไหน ในระเบียบของวิชาในการฝึกศีลธรรมศึกษา

๕ ๖ ๗ และเพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงขอ
๘ ๙ ๑๐ ขอโอกาส๑๑ ขอแจ้งแทนเจ้าหน้าท่งหลายผู้ มี
๑๑ ๑๒ ๑๓ ส่วนในการกวดขันการศึกษาด้วยความหวังว่า
๑๔ ๑๕ ๑๖ ท่านผู้อ่านจะให้ความเพ่งเล็งบ้างตามสมควร
๑๗ ๑๘ โดยไม่คิดว่าเรื่องของข้าพเจ้าจะเป็นยาหม้อ
๑๙ ๒๐ ๒๑ ใหญ่เกินไป.

๒๒ ๒๓ ก่อนอื่น ข้าพเจ้าขอ๒๔ แจ้งว่าระเบียบวิธี
๒๕ ๒๖ ของกวดขันการศึกษา๒๗ เบื้องต้น ซึ่งเรายึดเอา
๒๘ ๒๙ เป็นหลักดำเนินการอยู่ในเวลานี้ หาใช่เป็น
๓๐ ๓๑ ๓๒ วิธีที่เจ้าหน้าท่งใด คิด ประดิษฐ์ขึ้นเอง มิได้
๓๓ ๓๔ ความจริง เราเดินตามแบบ ของต่างประเทศ
๓๕ ๓๖ ที่เขาได้ ทดลอง เป็นผลสำเร็จดีมาแล้ว โดย
๓๗ ๓๘ ครอง แทบจะไม่มี การแก้ไข เปลี่ยนแปลง
๓๙ ๔๐ ๔๑ เลยกว่าได้ และเจ้าของแบบก็คือประเทศ
๔๒ ๔๓ ๔๔ ฟิlipปีนส์ ซึ่ง ต.ป. อเมริกา เป็นพิเศษ เข้า
๔๕ ๔๖ ๔๗ ประสงค์พร้อมด้วยกำลังทรัพย์ และกำลัง
๔๘ ๔๙ ๕๐ แห่งความชำนาญตลอดมาจนทุกวันนี้ แบบ
๕๑ ๕๒ และวิธีของเขา ๆ ไซ้ได้ประโยชน์เพียงใด
๕๓ ๕๔ ๕๕ เราก็น่าจะไซ้ได้ประโยชน์เพียงนั้น เพราะ
๕๖ ๕๗ ๕๘ ว่าดินฟ้าอากาศ นิสัยใจ คอ และฐานะของ
๕๙ ๖๐ ๖๑ พลเมืองของเรา คล้ายคลึงกันกับของเรา.

๖๒ ๖๓ กวดขันการศึกษา๖๔ เบื้องต้น ดังนั้น ตั้งแต่
๖๕ ๖๖ ๖๗ โรงเรียนชั้นประถม และถือเอาโรงเรียน

๖๘ ๖๙ ค่ำบดเป็นหน่วย นักเรียนชั้นประถมในตำบล
๗๐ ๗๑ ๗๒ ทั่วไป ที่มีกำลังและอายุพอสมควร (คือ
๗๓ ๗๔ ๗๕ ไม่ควร ยิ่งหย่อน กว่า ๑๐-๑๒ ขวบ) ที่
๗๖ ๗๗ ๗๘ ศึกษาควบกัน ไป กับ การเรียน หนังสือ ได้
๗๙ ๘๐ ๘๑ และเพื่อมิให้ เกินกำลัง และ ความสามารถ
๘๒ ๘๓ ของกวดขันเหล่านี้ ผู้ชำนาญต้นคิดจึงแบ่ง
๘๔ ๘๕ ๘๖ ที่ดินของโรงเรียนออกเป็นแปลงขนาดเล็กๆ
๘๗ ๘๘ กว้าง ๓ เมตร ยาว ๕ เมตร เรียกว่าสวน
๘๙ ๙๐ ๙๑ ฝักของโรงเรียน ให้กวดขันที่ถือเอาการศึกษา
๙๒ ๙๓ ๙๔ เป็น วิชาสี่ฝัก หัก หักดิน ผสมดินไซ้
๙๕ ๙๖ ๙๗ บัญ ปลูก พืช แดง และ ปฏิบัติ บำรุง เต็ม
๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ความสามารถเปลี่ยนแปลงเท่านั้น เมื่อนักเรียนเริ่ม
๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ มีความสนใจ และ ความชำนาญ ขึ้นบ้างเด็ก
๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ น้อย ก็ให้ขยายถ่ายแบบที่ทำที่โรงเรียนไป
๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ทำที่บ้านของนักเรียนเองต่อไป ตามความ
๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ใจของนักเรียน แต่ต้องทำไม่ต่ำกว่า ๕
๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ แปลงขนาด เพื่อให้บังเกิดผลทางบ้านของ
๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ นักเรียนนั่นเอง เช่นมีฝักต่างชนิดดำ
๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ หรับบริโภคในครอบครัวตลอดปี ปลูกโดย
๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ฝีมือของนักเรียนเอง แต่อยู่ในความดูแล
๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ครอบครองของครู คงเป็นการให้การศึกษ
๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ แก่พลเมืองโดยตรงในทางเพาะปลูกและใน
๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ทางอนามัยทางอื่น.



ตั้งแต่นั้นความมุ่งหมายแล้ว บางทีท่านอาจ
จะกลับความเหินหนีได้ ก็จะอธิบายความ
มุ่งหมายก็เท่าที่บอกกล่าวข้าพเจ้ามาแต่จน
โดยมาก คือ กติกรรมศึกษาเบื้องต้น เป็น

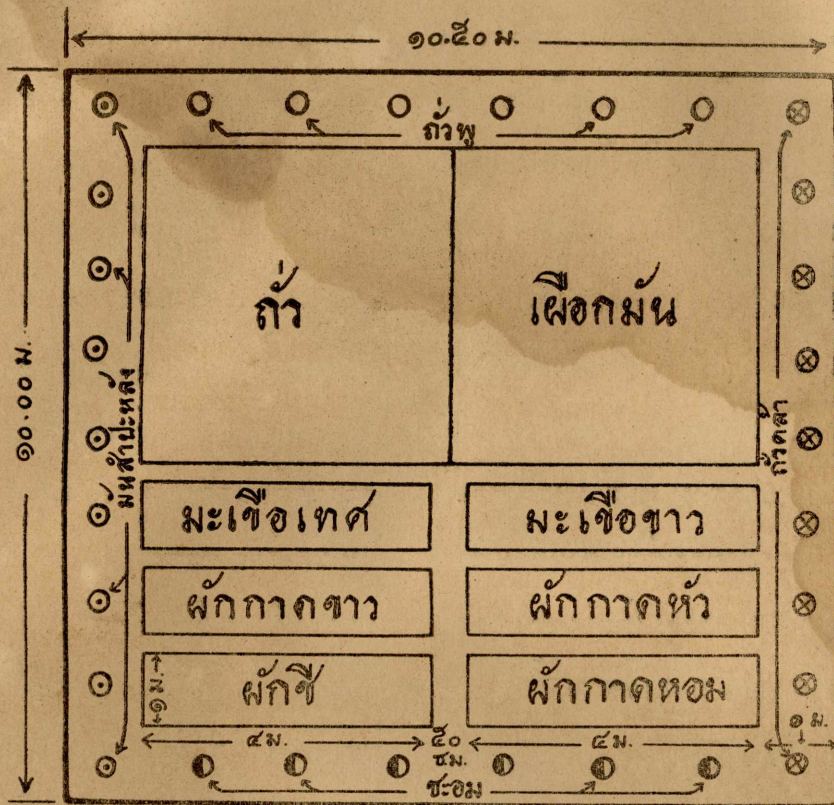
ก.ข. หรือบันไดขั้นแรกของการกิจกรรม
ท่าน^๕ และหวังเพื่อ^๕ กุศบุตรผู้^๕ มีอายุ^๕ ย่อม
เยาว์^๕ ที่^๕ ดึก^๕ เทาน^๕ นดอย^๕ จึง^๕ เป็น^๕ การ^๕ จำ^๕ เป็น^๕
อยู่^๕ เอง^๕ ที่^๕ จะ^๕ เอา^๕ จริง^๕ เอา^๕ จ้ง^๕ ที่^๕ เดียว^๕ ยัง^๕ ไม่^๕ ได้^๕
นอกจากจะ^๕ ค่อย^๕ ประ^๕ คง^๕ ดัง^๕ เดิม^๕ ให้^๕ กุศบุตร^๕
เหล่าน^๕ ค่อย^๕ เกิด^๕ มี^๕ มานะ^๕ และ^๕ ความ^๕ เติบ^๕ เติบ^๕
ในการ^๕ งาน^๕ ของ^๕ เขา^๕ อัน^๕ จะ^๕ ตึก^๕ นิด^๕ ด้อย^๕ และ^๕ เป็น^๕
ประโยชน์^๕ แก่^๕ เขา^๕ ต่อ^๕ ไป^๕ ใน^๕ ภาย^๕ หน้า^๕ ท่าน^๕
แต่^๕ กระ^๕ นั้น^๕ กิด^๕ ท่าน^๕ จะ^๕ เทียบ^๕ ตาม^๕ ส่วน^๕ ของ^๕
อายุ^๕ บาง^๕ ที่^๕ ท่าน^๕ อาจ^๕ จะ^๕ เห็น^๕ ว่า^๕ งาน^๕ ชุด^๕ ดิน^๕
เตรียม^๕ ดิน^๕ ปลูก^๕ และ^๕ บำ^๕ รุง^๕ พืช^๕ ใน^๕ เนื้อ^๕ ๒๐
ตาราง^๕ เมตร^๕ ไม่ใช่^๕ เป็น^๕ งาน^๕ เบา^๕ สำหรับ^๕ ทารก^๕
๑๐ ขวบ^๕ นึก^๕ สิ่ง^๕ ที่^๕ เห็น^๕ เป็น^๕ เล่น^๕ สำหรับ^๕ ผู้^๕ ใหญ่^๕
ไม่ใช่^๕ เป็น^๕ เล่น^๕ สำหรับ^๕ เด็ก^๕.

และ^๕ ตาม^๕ ที่^๕ บาง^๕ ท่าน^๕ คำ^๕ หนี^๕ ว่า^๕ โรงเรียน^๕
“ปลูก^๕ แต^๕ ผัก^๕ กาด^๕” “ปลูก^๕ แต^๕ มะ^๕ เชื้อ^๕ เทศ^๕”
นั้น^๕ ข้า^๕ พเจ้า^๕ เอง^๕ ไม่^๕ รู^๕ สัก^๕ ประ^๕ หด^๕ าด^๕ เพราะ^๕
ความ^๕ จริง^๕ ออก^๕ จะ^๕ เป็น^๕ เช่น^๕ นั้น^๕ แต่^๕ เจ้า^๕ หน้า^๕ ที่^๕
ควร^๕ จะ^๕ ช้^๕ แจ้ง^๕ ให้^๕ ท่าน^๕ ทราบ^๕ ถึง^๕ ความ^๕ ประ^๕ สงค์^๕
และ^๕ ความ^๕ มุ่ง^๕ หมาย^๕ ทัม^๕ อยู่^๕ และ^๕ เพราะ^๕ ฉะ^๕ นั้น^๕
ขอ^๕ บัง^๕ คบ^๕ หนึ่ง^๕ ขอ^๕ ของ^๕ กั^๕ ลั^๕ กรรม^๕ คัก^๕ กษา^๕ เบ^๕ อง^๕ ตน^๕
ซึ่ง^๕ คัก^๕ มา^๕ ดัง^๕ ต่อ^๕ ไป^๕ อาจ^๕ จะ^๕ ช่วย^๕ ทำ^๕ ความ^๕ เขา^๕

ใจ^๕ ให้^๕ แจ่ม^๕ แจ้ง^๕ ช้น^๕ อัก^๕ ไค^๕.

“ผัก^๕ ที่^๕ ปลูก^๕ นั้น^๕ ควร^๕ ให้^๕ มาก^๕ อย่าง^๕ และ^๕
ควร^๕ เป็น^๕ ผล^๕ พืช^๕ เม^๕ ือง^๕ มาก^๕ ยิ่ง^๕ กว่า^๕ พืช^๕ ต่าง^๕ ประ^๕-
เทศ^๕ เมื่อ^๕ นัก^๕ เรียน^๕ ได้^๕ รับ^๕ มอ^๕ ษมา^๕ หมาย^๕ แปร^๕ ดง^๕ ไป^๕
และ^๕ ทราบ^๕ แล^๕ ว่า^๕ จะ^๕ ค้อง^๕ ปลูก^๕ ผัก^๕ ะ^๕ ไว^๕ นัก^๕-
เรียน^๕ กั^๕ ค้อง^๕ พยายาม^๕ ปลูก^๕ ผัก^๕ นั้น^๕ ให้^๕ คง^๕ มา^๕ คัก^๕
ให้^๕ จ้ง^๕ ได้^๕ แม้^๕ แต่^๕ นัก^๕ เรียน^๕ จะ^๕ ไม่^๕ พอ^๕ ใจ^๕ ะ^๕ ษนิค^๕
ของ^๕ ผัก^๕ ที่^๕ ตน^๕ ค้อง^๕ ปลูก^๕ นั้น^๕ กิด^๕ คำ^๕ แห่ง^๕ การ^๕ ที่^๕
ให้^๕ นัก^๕ เรียน^๕ ปลูก^๕ ผัก^๕ แต่^๕ ะ^๕ ษนิค^๕ เดียว^๕ ลง^๕ ใน^๕
แปด^๕ หนึ่ง^๕ ๆ^๕ นั้น^๕ เป็น^๕ ทาง^๕ ยั่ว^๕ ให้^๕ เกิด^๕ ผล^๕ ทาง^๕
บ้าน^๕ คือ^๕ ถ้า^๕ นัก^๕ เรียน^๕ ไม่^๕ ชอบ^๕ ผัก^๕ ที่^๕ ตน^๕ ค้อง^๕
ปลูก^๕ ที่^๕ ส่วน^๕ โรง^๕ เรียน^๕ กั^๕ จะ^๕ ไป^๕ ปลูก^๕ ผัก^๕ ะ^๕ ษนิค^๕
ที่^๕ ตน^๕ พอ^๕ ใจ^๕ นั้น^๕ ที่^๕ ส่วน^๕ บ้าน^๕ ดัง^๕ นั้น^๕ ส่วน^๕ บ้าน^๕ กั^๕ จะ^๕
ขยาย^๕ ใหญ่^๕ โต^๕ ออก^๕ ไป^๕ ตาม^๕ ความ^๕ จ้ง^๕ าม^๕ ของ^๕
นัก^๕ เรียน^๕.”

การ^๕ ที่^๕ นัก^๕ เรียน^๕ ปลูก^๕ ผัก^๕ กาด^๕ มะ^๕ เชื้อ^๕ เทศ^๕
หรือ^๕ พริก^๕ มะ^๕ เชื้อ^๕ ที่^๕ โรง^๕ เรียน^๕ นั้น^๕ เป็น^๕ การ^๕ ถูก^๕
บังคับ^๕ ให้^๕ ปลูก^๕ และ^๕ ค้อง^๕ ปลูก^๕ ให้^๕ คง^๕ มา^๕ คัก^๕
ด้วย^๕ ไม่ใช่^๕ ปลูก^๕ อย่าง^๕ ทัง^๕ ๆ^๕ ขว้าง^๕ ๆ^๕ หรือ^๕
ปลูก^๕ ะ^๕ ไว^๕ ก็^๕ ปลูก^๕ ได้^๕ ตาม^๕ ชอบ^๕ ใจ^๕ เมื่อ^๕ ท่าน^๕ ไป^๕
เห็น^๕ นัก^๕ เรียน^๕ ปลูก^๕ พืช^๕ ษาก^๕ นท^๕ โรง^๕ เรียน^๕ เช่น^๕ ผัก^๕
กาด^๕ กั^๕ น่า^๕ จะ^๕ ด้น^๕ นั้น^๕ ฐาน^๕ ได้^๕ ว่า^๕ ผัก^๕ กาด^๕ เป็น^๕



สวนบ้านของนักเรียน

ของที่ปลูกยากพอสมควร นักเรียน อาจจะ
ถูกบังคับให้ปลูกแต่ปลูกอีก คือ ปลูกให้
ได้ผลดีให้ใจได้ เมื่อนักเรียนต้องการปลูก
พืชอื่นนอกออกไปจากที่ ถูกบังคับให้ปลูกที่
โรงเรียน ก็ไปปลูกที่สวนบ้านของตนให้มาก
อย่างตามใจได้ อันเป็นการตรงต่อความ
ประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาของตน
ซึ่งหวังให้ผลแห่งการศึกษาและการเสริมสรุ
กจึงเกิดทางบ้านของนักเรียนยิ่งกว่าที่โรง
เรียน การที่นักเรียนเล็กๆ เข้าใจปลูกและ

บำรุงพืชผัก เช่น พริก มะเขือ และผักกาด
เหล่านี้ แม่แต่ไม่มีค่าในทางพาณิชย์ก็อัน
ก็จริง แต่มีค่ามากในทางการศึกษาและใน
ทางเศรษฐกิจด้วย ข้าพเจ้าขอให้ท่านระลึก
ดูให้ คิดว่าคนสามัญที่เป็นชาวนาโดยมาก นั้น
อดแห่งอดแดงเท่าใด นอกจาก ข้าวที่ปลูก
กินเอง กับปลูกเพื่อ ส่งแจกแล้ว ข้าพเจ้า
ไม่เห็นว่าเขาจะได้ มีโอกาสดีมีผล สิ่งอื่นอีก
เลย เว้นไว้ แต่จะเอาข้าวที่ตนทำได้นั้นไป
เทขายแลก พืชผักต่าง ๆ ที่แม่ค้า นำไปแลก

อย่างขูดเนอนนทานน ทงรตชาคักโกตจาก
ความอรรอย คำที่ถูก แผลแตก แผล دمมา
แล้วไม่ทราบว่ ถิ่น ก็เมื่อ เราฝึกให้บุตร
ของ คน เหล่า น วิชา ปลูก และ วิชา กินพืช
ต่าง ๆ ที่ เขา ด้มควร จะ กินได้ เพื่อเป็น
การยกฐานะแห่งการกินอยู่ของคนจำพวกน
ให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นความ ประสงค์ หนึ่ง ของ
กตกรรมศึกษา เบื้องต้น ท่านเห็นว่ เป็น
การไร ประโยชน์ และ ไม่ใช้ การ ศึกษา
หรือ? เราไม่หวังที่จะยกฐานะแห่งการกิน
อยู่ของคนจำพวกนให้สูงขึ้นด้วยว่กตกรรม
ศึกษากับการสอนหนึ่งด้แล้ว อย่างไรได้
เราจึงจะมีโอกาสรอดพ้นจากเป็น “เครื่อง
จักรดำหรับทำร้าย” ให้แก่เจ๊ก? ข้าพ
เจ้าเข้าใจว่ ถ้าเราให้ การศึกษาให้คน มี
ฐานะแห่งการกินอยู่ค่อยเจริญขึ้น อื่น ๆ ก็
เจริญตามด้ว ความมกน้อยของคนหมู่
มาก คือทำแต่พอยาได้ กินอย่างแวันแค่น
ได้มม อยู่อย่างดกปรกได้โครก นุ่งห่มแต่
พอ พนกาย กตณ ด้ว ด้ว ไม่ต้อง วิชา
หมอนคำเบนกนหมอน นุ่งคร่ำคร่ำไม่มีเวลา
คอยพบนัว แคมเขานอนไม่ต้องด้วแทกได้
อันเป็น ความจริง ไม่ใช้ แสร์ง ด้วร เหล่า น
ข้าพเจ้าเชื่อว่า จะค่อย ๆ หายไป ความเจริญ

และศรัมมคตก็จะค่อย ๆ บ่งเกิด แต่เราต้อง
หลาย ถ้าฐานะ แห่งการกินอยู่ของคนเลว
อยู่คราบใด อื่น ๆ ก็คงเลวอยู่ตามเดิม ด้ว
แม้การอ่านออกเขียนได้ก็จะไม่ช่วยเขามาก
นัก ก็เมื่อ การกินอยู่ลดน้อยลงของคนเลว
ด้ยแล้ว การดำรงณด้วและประษานามย์
จะได้ประโยชน์อะไร? (ขอท่านผู้อ่าน
อย่าด้มว่าข้าพเจ้ากล่าวว่หมายความว่าคน
หมู่มาคดอดคนบทรทวไป) ข้าพเจ้ารู้ ด้ว
ว่การประกาศ ชักชวน แนะนำต่าง ๆ ของ
เจ้าหน้าท เช่น เกษตร ด้วรณด้ว ประ
ษานามย์อันเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงเหล่าน
นี้ ถ้าจะให้ ได้มดด้มหวังกตองให้การศึกษา
ของคนชั้นมารบให้ทนทนด้ว มีฉะนั้นเรา
จะหนักว่ “ด้ว” ไม่ใคร่พ้น เขามห
ที่จะฟังจริง และ อาจะพอใจฟังด้ว แต่
การที่เขาฟังได้และพอใจฟังนั้นไม่จำเป็น จะ
ต้องเป็นข้อพิสูจน์ว่เขาเข้าใจ หรือเข้าใจ
พอที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำต่าง ๆ นั้น.

และตามที่ บางท่าน ยืนยันว่ชาวณาไม่
ต้องการอะไรอีก นอกจากความช่วยเหลือ
ให้เขาทำร้ายได้ บ่ะมาก ๆ เช่นการทศนา
กตเกษตร กัดังทำประโยชน์ใหญ่ อยู่ใน
เวลาน ข้าพเจ้ายังด้ยด้ยนัก ถ้าด้ยจาก

จากแง่แห่งเศรษฐกิจและพาณิชย์การแล้ว การช่วยเหลือชาวนาในทางทหน้าเป็นประโยชน์ใหญ่ยิ่ง และสมควรแก่ที่รัฐบาลจะลงทุนเป็นหนักเป็นหนา เพราะว่าอย่างไรเสีย ผลข้าวของประเทศบ้านเมือง ก็ต้องตกอยู่กับ เพราะด้วยอำนาจ แห่ง การบังคับน้ำได้ เอง เมื่อผลของการทำนา ตกอยู่กับคนค้าข้าวกับทักวน ความมั่นคงสมบูรณ์ของรัฐบาล ของประเทศ ก็ต้องตกอยู่กับเป็นธรรมดา ความมั่นคงสมบูรณ์ของชาวนาก็ควรจะ ตกอยู่กับด้วยตามส่วน แต่ความจริงหาได้ เป็นไปดังนั้นทีเดียวไม่ ตามที่ ข้าพเจ้า ได้ เคย พบ เคย เห็น มาแล้ว มาก กว่ามาก กลับเป็น ตรงกันข้าม กับที่เรา คิด และ ทักวน จะเป็นคือชาวนา เคยทำข้าวได้ บัดละ ๑๐ เกวียน ภายหลังมีนาทำบริบูรณ์ ในเขตท้องเดียวกันทำข้าวได้ บัดละ ๑๕ เกวียน พุคตามตัวเลข ชาวนาของบริบูรณ์เพิ่มขึ้นอีกครั้งตัว แต่ความจริงหาได้ เป็นไป ตามตัวเลข แท้ ไม่ เท่าที่ ข้าพเจ้าได้ เคยพบเคยเห็นมาแล้ว ชาวนา เป็น อันมาก ทำได้ บกั หกหมก ไม่ว่าบริบูรณ์ด้วยน้ำทำหรืออบแห้งบดแดง ทั้งนี้ เป็นเพราะเหตุใด ข้าพเจ้าอาจจะตอบได้ ว่าเป็นด้วย เหตุ ขาด

การอบรมในทางการศึกษา ซึ่ง จะเอาการทหน้า หรือเอาผลของข้าว มาแทน นั้นไม่ได้ การที่ชาวนาเคยได้ อยู่ บัดละ ๑๐ เกวียน แล้ว และ การ ทหน้า ช่วยเพิ่มให้ เกได้ มาก กว่า ก่อน ขึ้นอีก ๕ เกวียน รวมเป็น ๑๕ เกวียน นั้น เกเป็นทพอใจยิ่ง แต่ว่า แยกกันเก็บขึ้น คม เก็บขึ้น และ ตกเล่น การพะนัน เก็บ ขึ้น ตาม ส่วนเหมือนกัน พอ รุ่งมี แก ก็ เทยอ จึงก็เอาไขกุเขากินตามเคย การทหน้าให้ ผลอย่างใหญ่หลวงจริง แต่ถ้าจะให้ชาวนา ถึงจน ผลนี้ ไว้ ให้ ได้ แล้ว ก็ต้อง อบรม ชาวนาในทางการ ศึกษาด้วย มิฉะนั้น ผล ส่วนมากของการทหน้าก็ไปตกอยู่แก่ “เลื้อนอนกน” คือเจ็กตามเคย ข้าพเจ้าใช้ คำว่า เลื้อนอนกนนั้น เห็นว่าเหมาะ เพราะพวกเจ็ก ไปตั้งตักอยู่ ทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน อย่าง ดำราบานใจ มีข้าวมาขายให้ ก็ตวงเสีย อย่างได้เปรียบ เหยี่ยาของกินของใช้ต่างๆ แดงๆ “เลื้อ” มีคอยไว้พร้อม ไว้คอยขายหรือแลกข้าวชาวนา แต่แลกอย่างน่าใจหาย มีชามิหนาน ข้าวของชาวนาก็กดขายเป็นของค้าๆ แดงๆ เกือบจะ หาค่าไม่ได้ ไปหมด ข้าวในยังหมดแล้ว “เลื้อ” ยังเอื้อต่อไปอีกเล่า คือทรงองให้ชาให้เหต

แก่ชาวนาตลอดฤดูลงนา ซึ่งไม่เกิน ๘ เดือน
แต่ดอกเบญจในระหว่าง ๘ เดือนนี้ “เด็ก”
ชุดอย่างเล็กดอกออกซิบ ๆ คือไม่ต่ำกว่า ๕๐-
๕๐ เปอร์เซนต์ภายใน ๖ เดือน หรือ ๘๐-
๑๐๐ เปอร์เซนต์ต่อบี ซึ่งไม่มีใครในโลก
จะทนไหว แล้วไหนยังจะค้ากำไรในทาง
ถ่วงตาชั่งตาเต็ง และกำไรในทางซื้อถูก
ขายแพง ซื้อมาขายต่อของมา หรือ ๖ เดือน
นั้นอีก ดังนั้นถ้าไม่ใช้การศึกษาแล้ว อะไร
เล่าจะช่วยชาวนา ถ้าไม่อบรมชาวนาขึ้นมา
ด้วยอุบายต่าง ๆ แห่งการศึกษาแล้ว อย่าง
ไรเล่า เราจึงจะ รอด จาก เป็นเหยื่อ ของ
“เด็ก” ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าชาวนายับยั้งการ
กินเค็ม ดื่มเค็มไม่ได้ ตราบใด เขาก็จะต้อง
เป็นเหยื่อของ “เด็ก” อยู่ตราบนั้น ชาดิก
ทั้งชาติ อย่าว่าแต่เพียงทั่วโลกทรพย ชน
ครึ่งดองเลย แม้จะท้อแท้ตัว เขาก็คงเป็น
เหยื่อ “เด็ก” อยู่นั่นเอง ด้วยอาการกำ
เริบเติบโตขึ้นอันเป็นของ ธรรมชาติของมนุษย์
ชั้นต่ำนั้น อะไรเล่าจะยับยั้งเขาถ้าไม่ใช้การ
ศึกษา บางท่านคงจะตอบว่าสหกรณ์ชาวนา
จะช่วยชาวนาได้มากในทางนี้ ซึ่งข้าพเจ้า
เรียงตำราพบว่าจริงทีเดียว และขออธิบาย
ต่อว่าสหกรณ์ชาวนา นั้นไม่ใช่ข้อใดเลย

คืออุบายหนึ่งแห่งการศึกษานั่นเอง แต่ถ้า
หวั่น คนชนผู้ ใหญ่ผิดกันกับการศึกษา ของ
กระทรวงธรรมการ ซึ่งถ้าหวั่นเด็กก็แต่ที่ว่า
มีทุนก้อนใหญ่เข้าล้มทับให้ชาวนากู้ ได้ด้วย
โดยเรียกดอกเบญจถูกมากเท่านั้น.

อนึ่ง ตามที่บางท่านตำหนิว่า “ทำไม
เป็นดินเค็ม” นั้น ก็เป็นข้อตำหนิที่ถูกต้อง
ถ้าแต่จากแง่แห่งพาณิชย์ก็ควร เป็นเช่น
นั้นจริงไม่ต้องสงสัย แต่ข้อบังคับข้อใด
อาจจะชี้แจงให้เห็นเหตุผลได้ บ้างว่าเหตุใด
จึงยังมีได้ เป็นไปเช่นนั้น.

“การทำสวนของชนประมณน เป็นแต่
เพียงให้เรียนรู้ และ เข้าใจปลูก พืชชนิด
สามัญ ที่ปลูกจนชำนาญเท่านั้น การทดลอง
ปลูกพืชแปลก ๆ ใหม่ ๆ หรือการทดลองไ
บู่พิเศษนั้นไม่ควรให้มันเลย พืชปลูกยาก
เป็นหนาของชนที่สูง ๆ ขึ้นไป เด็กเริ่มหัด
ทำสวนควรให้มันอุปสรรคขัดขวางแต่น้อยที่
สุด จะได้ไม่ท้อถอย เพราะฉะนั้นพืชที่จะ
ให้เด็กชนประมณปลูกนั้น จึงควร เป็นพืช
ปลูกง่ายเสมอ และด้วยเหตุนี้พืชท่มอยู่แถว
ในพนเมือง จึงเป็นพืชที่สมควรยกกว่าพืช
ที่นำมาแต่ก่อน เช่นพืชต่างประเทศ.”

พิจารณาตามที่กล่าวข้างบนนี้ ท่านจะ

เห็นได้ว่าชอบบังคับเพลงถึงการศึกษาเป็น
ประมาณ มีได้เพลงถึงพานิชยกิจ ซึ่ง
ข้าพเจ้าก็เห็นพ้องด้วยเพราะเหตุใด เพราะ
เหตุว่าเราเริ่มอยู่ในชั้น ก.ข. ของกสิกรรม
เท่านั้น และทั้งผู้ที่ศึกษานี้ก็มีอายุน้อย
ซึ่งต้องการความประคอง เพื่อมิให้อุปสรรค
เข้าขัดขวางเกินกว่าจำเป็น ถ้าแม่จะเพิ่ม
พานิชยกิจลงไปในการศึกษาแผนกนี้ได้ก็
ต้องน้อยที่สุด มิฉะนั้นก็ไม่ใช่เหยียบบันได
ชั้นต้น จะเป็นการเล่นสูงเกินไป กสิกรรม
ศึกษาประกอบชั้นด้วยบันไดหลายชั้น แต่
ชั้นที่สูง ๆ ขึ้นไปต้องมีพานิชยกิจแทรกเข้า
มาอย่างแน่นนอน เพราะว่าต่อไปกสิกรรม
ต้องเป็นพ่อค้าในตัวของ มิฉะนั้นการช
ขายก็จะต้องเป็นแบบอย่างคนอื่นอยู่รำไป.

ในที่สุดข้าพเจ้าขอแถมความเห็นอีกนิด
ว่า กสิกรรมศึกษาบวกกับการอ่านออก
เขียนได้จะทำประโยชน์ให้แก่คนหมู่มากโดย
ให้คนเหล่านั้น (๑) รู้จักทำมาหากิน
ตามฐานะ ได้ดีมากขึ้น (๒) งดการ
ทะเลาะ ทะยานไปในทางที่ผิด (๓) ได้รับความ
ความดีความงามแห่งชีวิตที่เขาควรจะได้มากยิ่งขึ้น
กว่าที่ได้เคยได้มานี้ และ (๔) ลดการเป็น
“เครื่องจักร” และ “เหยื่อ” สำหรับ

เจกให้น้อยลงไป.

การอ่านออกเขียนได้เท่านั้นยังไม่พอ
ต้องเพิ่ม ศึกษา กสิกรรมด้วย กล่าวแล้ว เข้า
ด้วยสำหรับคนหมู่มาก พวกเราจึงจะมีโอกา
สได้รอดพ้นจากการเป็นเหยื่อคนอื่น ซึ่ง
ได้เริ่มกระทำสงครามเศรษฐกิจกับพวกเรา
มานานแล้ว แต่ยังหนักขึ้นทุกวัน แต่หาก
พวกเราไม่ใคร่จะเอาใจใส่เท่านั้น และสงคราม
เศรษฐกิจ ถ้าแม่เราต่างคนต่างจะ
เอาตัวรอดไปชั่วชีวิตหนึ่งเท่านั้นแล้ว ก็ไม่
จำเป็นต้องคิดถึง เพราะว่าอย่างไรเสียท่าน
และข้าพเจ้าก็ต้องมีกินมีใช้ตามฐานะ ไปจน
ตาย หรืออย่างเดี๋ยวนี้เราก็ยังไม่ถึงกับ
อดตายในระหว่าง ๓๐ ปี ๕๐ ปีข้างหน้า
แต่ว่าลูกของเรา หลานของเรา เหลนของ
เรา ใน ๕๐ ปี ๑๐๐ ปี และต่อไป จะ
เป็นอย่างไรบ้าง ท่านเคยคิดบ้างหรือเปล่า
ถ้าเราไม่เตรียมการอย่างระมัดระวังให้พวก
เราได้จับอาวุธที่ดี เราต่อสู้ในการสงคราม
เศรษฐกิจของโลก ซึ่งเราเวลานี้ไม่ใช่ฝ่าย
ชนะ ต่อไปภายหน้าถึงเด็ดเนื้อของเราจะ
โทษเราได้ไหม และอาวุธที่คมเพื่อต่อสู้ใน
สงครามเศรษฐกิจนั้น อะไรเล่าจะดียิ่งไป
กว่าการศึกษาที่ถูกต้อง?

ประวัติ

พระยาเทพคำสตร์สถิตย์

อำมาตย์เอก พระยาเทพคำสตร์สถิตย์ (ให้ กาฬศิษย์) ต.ช. เกิดเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๒๓ เป็นบุตรนายร้อยเอก หลวงกรวชชิตสงคราม (เจริญ กาฬศิษย์) กับ นางกรวชชิตสงคราม (เอี่ยม กาฬศิษย์).

ได้ศึกษาวิชา ณ สำนักโรงเรียนสวนกุหลาบอังกฤษ แล้วมาเข้าโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ สอบได้ได้ประกาศนียบัตรครู มีปัญญาความรู้และความประพฤติ กระทั่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ไปศึกษาวิชาครูที่ประเทศอังกฤษ ได้ตามเสด็จพระราชบิดาตามประเพณีของข้าราชบริพาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ ได้ศึกษาวิชาการศึกษาในมหาวิทยาลัยเวตติง และได้ฝึกหัดรู้เห็น ทำการงานจริง ๆ อยู่กับคหบดีอังกฤษในประเทศอังกฤษ เป็นเวลาไม่นาน จึงเป็นผู้ชดเชยต่องานหนัก

ตราครุฑ กตางแจ้ง อันเป็นงานจำเป็นสำหรับอาชีพกสิกรรม.

ความชอบมาในทางนี้ ประกอบกับความรักวิชาเพาะปลูกได้ทำให้พระยาเทพคำสตร์สถิตย์เป็นกสิกรทั้งใจและกายมาจนตลอดแห่งชีวิต แม้เมื่อเวลาป่วยหนัก ความรักอันสูง มีอาการเพื่อเป็นบางขณะก็เพื่อด้วยเรื่องการเพาะปลูก มีการต่อค้นไม่ละวิจิตรรับหย้าคา เป็นต้น อันพระยาเทพคำสตร์สถิตย์ ได้ทดลองได้ ความรู้มากในโรงเรียนฝึกหัดครูกสิกรรม.

ความรักวิชาของตนนี้ ไม่มีอะไรเป็นดั่งที่พระยานติไปกว่าที่นายให้ กาฬศิษย์ ได้ซื้อที่ดินโคพันไร่ในพระราชวังในประเทศอังกฤษ และนำกลับเข้ามา พร้อม กับ คน เมื่อครั้งเสร็จการศึกษากลับเข้ามายังประเทศสยาม เงินที่ซื้อ ก็เป็นเงินที่ตนอุตสาหะเก็บไว้ได้

เพราะตนไม่ได้เกิดในตระกูลเศรษฐี และ
ถูกโกงมาก็ได้ เขามาปฏิบัติ^๕ เติบโต ประคบ
ประหาม เป็น อย่างดี ด้วยตนเอง จนตลอด
ชีวิตของมันในเมืองไทย^๕ บรรดาเพื่อนที่
ได้ไปมาหาสู่^๕ นายโท กาศศิษฐ์ แต่ครั้ง
ย่อม ต้องเห็น คอกโค งามเด่น เป็นคู่ อยู่กับ
เรือนน้อยของนาย โศบาลหนุ่มผู้เจ้าของ.

ความชอบรมาในทางงานหนักครากตรา
ของกสิกรได้ปรากฏแก่เพื่อนข้าราชการเป็น
อันมาก ผู้ได้เห็นอำมาตย์เอก พระยาเทพ-
ศาสตร์ดิถี^๕ ค.ช. หัวหน้ากอง ศึกษา
กสิกรรม และอาจารย์ใหญ่โรงเรียน ฝึกหัด
ครูกสิกรรมจับจอบเสียม ทำงานหนักฝึกหัด
นักเรียนครูกสิกรรม อยู่กลางแดด กลางฝน
เป็นปกติ ทั้งอาจารย์ประจำวิชา กสิกรรม
ต่าง ๆ ผู้ได้ปริญญาสูง ๆ มาจากสหพันธรัฐ
อเมริกา และฟิลิปปินส์ และนักเรียนครู กสิ-
กรรม ทั้งหลาย ผู้มา แด่ มณฑล ต่าง ๆ ทั่ว
ประเทศ ก็ได้ถูกพระยาเทพศาสตร์ดิถี^๕
ชอบด้วยทำตนเป็นตัวอย่างในทางสนุกใน
งานหนัก กลางแดดกลางฝนอันจะเป็นปัจจัย
ให้สยามได้กสิกรผู้สามารถทั้งวิชา และการ
อาบเหงื่อต่างน้ำต่อไปในอนาคต.

ทั้งสองส่วน^๕ ประกอบกัน พระยาเทพ-
ศาสตร์ดิถี^๕ ได้เคยกล่าวแก่ เพื่อนข้าราชการ-
การว่า เป็นส่วนสำคัญ มากมาย สำหรับ
กสิกรในภายหน้า และเป็น ของยาก ที่จะ
เพาะให้เกิดขึ้นได้ รวมกัน ในบุคคลคน เดียว
แต่วิชา กสิกรรม ซึ่งราชการต้องการจะเพาะ
ครูขึ้นฝึกฝนราษฎรทั่วไปในชั้นประถม และ
มัธยมศึกษา^๕ จำเป็นต้องอาศัยผลสำเร็จ
ในคุณสมบัติทั้งสองส่วน^๕ ให้มีประกอบกัน
จึงได้ ถ้ามีแต่แรงทำ วิชาวิชา ก็จะแปลก
อะไรกับชาวนาทุกวันนี้ ถ้าได้ ไปแต่วิชา
ก็ชวนจะไม่ได้เป็นชาวไร่ชาวนาเลยด้วยซ้ำ
ด้วยทำไม่ไหว หรือไม่อยากทำ เพราะเกิด
โรคศีรษะโตมีอดับเสียแล้ว.

ราชการ ที่ พระยาเทพศาสตร์ดิถี^๕ ได้
ทำมาในแผนก กสิกรรมศึกษา ตั้งแต่เริ่ม
ฝึกหัดครูกสิกรรมเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ เป็น
งาน ซึ่งจะเห็นผลเร็วไม่ได้ด้วยเอง แต่ครู
กสิกรรมที่ได้รับ^๕ ฝึกหัด สำเร็จและกลับ
คืนไปสู่ท้องถิ่น ของตน ๆ มีทุก มณฑล ทั่ว
พระราชอาณาเขต^๕ เป็นจำนวน ไม่น้อยแล้ว
นั้น เมื่อโอกาสให้^๕ ของและได้ทำงานทุกทาง
ที่ได้อบรมมา ก็คงจะได้เป็น^๕ เสร็จให้เกิดผล

ในทางศึกษาศึกษาในอนาคตเป็นแน่ ถึงผู้ใดเป็นครูสอนวิชาศึกษาศาสตร์บ้างก็อาจตั้งตัวเป็นกษัตริย์จนกลางได้บ้างไม่มากนักน้อย.

ผลที่พอจะเห็นได้ โดย ตรงในงาน ของพระยาเทพศาสตร์สถิตย์ ด้านศึกษาศาสตร์คือ บรรดาโรงเรียนศึกษาศาสตร์ในมณฑลต่าง ๆ อันได้ตั้งตัวขึ้นบ้างแล้วในเวลานั้น.

พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ ได้ แต่ง แบบเรียนวิชาเพาะปลูก กับแบบ ดือนอ่าน หลายเล่ม ได้แต่งบทละครพูดขึ้นชื่อ คือเรื่อง จักรทะเล้น เพื่อนบ้านใหม่ แกงบวน และแวนดาของคุณพี่ นอกจากนี้ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาศาสตร์โดยมาก ให้แก่นักศึกษาและวิทยากรย์ ใช้ชื่อปากกาว่า "กสิกร."

พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ ไม่ใช่ผู้มีนิสัยขบถใครคบได้ เข้าไหนเข้าได้ เป็นผู้รักคนยาก แต่เมื่อได้รู้จักและคุ้นเคยกับใครแล้วก็ไม่รู้จักลืม ตามธรรมเนียมคนเช่นนี้มักจะมีเพื่อนน้อย แต่ มักเป็น และมีมิตรแท้ นิสัย ยาก ของ พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ นั้นเองปรากฏชัดทั้งทางราชการและทางครอบครัว ตลอดจนบุคลิกลักษณะของคนหนุ่มยังไม่

โน้มลงด้วยการได้พบได้เห็น.

ความบกพร่อง ของคนเรา ทางรู้จัก คนยากคนคนยากนั้นไม่จำเป็น จะเป็น ความเยอหยิ่งถือตัว หรือเป็นความตระหนี่เห็นแก่ตัว พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ เป็น คนหนึ่ง ซึ่งจะสงสัยไม่ได้ว่า เยอหยิ่ง หรือเห็นแก่ตัวไม่ได้เลย เพราะมีโรคชกกันอยู่ชัดเจน คือโรคชกชกกับโรคบิดของหลังพระ ทราบกันดีว่าได้เอาเนื้อหนูพอกเนื้อช้าง คือควักกระเมาของตัวอุดหนุนราชการบ่อย ๆ แล้วก็ทำหน้าตาเฉยเหมือนจะบิดไม่ให้ใครทราบ ยิ่งเรื่องเห็นแก่ตัวยิ่งปรากฏชัดในทางตรงข้าม เพราะทราบกัน ในหมู่คนรู้จักว่า พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ เป็นคนสนใจในสวัสดิภาพของคนทั่วไป และรักความเป็นธรรมอย่างยิ่ง เรื่องต่าง ๆ ที่ "กสิกร" แต่งไว้รวมทั้งเรื่องละครพูด ย่อมแสดงหัวใจของผู้แต่งให้เห็น คุณธรรม ดัง กล่าว แล้วได้.

ทาง ราชการ ของ พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ตอนกลางออกจะกวัดแกว่ง เมื่อแรกกลับจากประเทศอังกฤษก็เป็นครูอยู่ในกรมศึกษาธิการ แล้ว ย้าย ไป เป็น อาจารย์

ในโรงเรียน มหาดเล็ก ซึ่ง ภายหลัง เปลี่ยน
เป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน แล้วย้าย
ไปอยู่กระทรวง พระคลัง เป็นผู้ช่วยกรมที่
ปรึกษา แล้วย้ายไปอยู่กระทรวงเกษตรรา-
ชการเป็นสมุหบัญชีในกรมทศนา แล้วเป็น
เลขานุการของที่ปรึกษา แล้วเป็นหัวหน้า
ในกรมเพาะปลูกเป็นข้าหลวงเกษตรมณฑล
ภูเก็ต แล้วกลับมาเป็นเลขานุการในกรม
ทศนา ภายหลังจึงกลับมาเป็นอาจารย์ใน
จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย เป็น อาจารย์
ใหญ่ โรงเรียนฝึกหัดครู ประถม กสิกรรม
เป็นผู้ริเริ่ม การงานใน แผนกนี้ ได้เป็น

หัวหน้าของ ศึกษาธิการใน กรมวิสามัญ
ศึกษาด้วยอีกตำแหน่งหนึ่ง เมื่อก่อนเวลา
ถึงแก่อนิจกรรมไม่กี่เดือนได้รับอนุญาต
ของ กระทรวงให้พ้นหน้าที่ ทาง กระทรวง
เพื่อ ออกไปประจำหน้าที่อาจารย์ใหญ่โรง-
เรียน ครู กสิกรรม ที่ ตำบลบาง ท่า หน้าที่ ได้
เต็มที.

พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ บัวย เป็น โรค
ไข้ ออกในกะเพาะอาหารถึงแก่อนิจกรรม
เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ มีบุตร
ชายสืบสกุลต่อไป ๒ คน คือ นายไธภณ
กับ นายประเสริฐ กาพิสัย.

ไม่มีอาชีพใดที่ต้องการให้แม่บ้านร่วมมือยิ่งกว่ากสิกรรมอาชีพ.

— ศรีพรหมา กฤดากร ณอยุธยา —

*

ไม่มีบุญใดให้ผลทนยืนยาวเท่าบุญคอก.

— พระยาเทพศาสตร์สถิต —

คนชั้น กลาง

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี

เขียนลงแถลงการณ์สยามเพกติก

เคยมีคำกล่าวด้วยพระยอกว่า “พวกเรา
ถ้าไม่ทำนา ก็ทำราชการเท่านั้น” คำด่า-
พระยอกมีความจริงอยู่มาก จนกระทั่งเมื่อ
เร็ว ๆ นี้ ถึงแม้ทุกวันนี้ จะว่าไม่จริงเสีย
เลย ก็ยังกล่าวไม่ได้เต็มปากนัก แต่มีอะไร
ประหลาดบ้าง ประเทศเกษตรกรรม จะ
ไม่ให้คนเป็นกสิกรได้หรือ และประเทศ
เอกราช จะไม่ให้คนเป็นรัฐบาลปกครอง
ตัวเองหรือ แม้แต่เราได้เริ่มทำการ
พาณิชย์และอุตสาหกรรมเข้าแล้ว ก็เป็น
ธรรมดาที่กสิกรในโลกปัจจุบันจะต้องค้าพิช
ณของตน และเป็นความจำเป็นที่ประเทศ

กสิกรรมปัจจุบัน จะทิ้งอุตสาหกรรมเดียวที่
เดียวไม่ได้ คำด่าพระยอกนี้ ถ้าจะมีสาระอยู่
บ้าง ต้องอ่านไปแง่ที่ว่า เราชาคนชั้น
กลาง มิตรของท่านและของข้าพเจ้า คือ
พระยาเทพศาสตร์ดึกขัย ผู้ดองดัดไปแล้ว
ได้ใส่ใจนักใน อันจะใช้เกษตรกรรม เป็น
วางร้านวางคนชั้นกลางขึ้น.

โครงการศึกษาเกษตรกรรมของท่าน
บากทำไปทางนี้ คือ ท่านปรารถนาชุบ
กสิกรของเราให้ทันสมัย ด้วยการศึกษ
เกษตรกรรมทางวิทยาศาสตร์ หรือ อีกนัย
หนึ่ง ว่า ให้นึกถึง ทำไม แทนที่จะนึกถึง

แต่ อะไร ท่านนี้ ท่านต้องการสร้างคนชั้น
กลางขึ้น จาก แถว ของ กติกรสามัญ ผู้ เป็น
กระดุกดันหลังของประเทศ โครงการนี้
ของท่านได้ ตั้งต้นดำเนินมาแต่ พ.ศ. ๒๔๖๐
นับได้ ยี่สิบปีแล้ว แต่ อนิจจา! งาน
เริ่มริเริ่มงานที่ต้องผจญภัย ท่านจึงได้เห็น
ผลงาน ของท่าน เพียง ตัวมด อยู่ในกระ
ผจญภัยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ท่าน ได้
วางรากลงไว้ แล้ว เป็นหน้าที่ของ สยามคม
เทพกติกผู้ จะก่อต่อไปให้สำเร็จ.

ในการให้การศึกษาแก่กติก โครงการ
การนี้เริ่มด้วยฝึกหัด ครูขึ้น ก่อน สยามชิ
กส่วนใหญ่ของสยามคมเราจึงเป็นครูเกษต
กรรม เป็นการถูกแล้ว เพราะงานขนาด
ใหญ่ ไม่หัดครูขึ้น จะไปเก็บตกเอาที่ไหน?
และเมื่อจะขึ้นไก่อจะเอาเปิดขึ้นได้หรือ? พอ
เข้าระยะตั้ง โรงเรียนหัดนักเรียนสามัญ ครู
เกษตกรรมบ้าง นักเรียนบ้าง ได้ความรู้
ความชำนาญ และ ทรัพย์พอเป็นทุนบ้าง
แล้ว จะได้ตั้งตัวเป็นคนคหบดีกติกขึ้นบ้าง
พวกนี้เป็นคนชนกลางที่ท่านมุ่ง ซึ่งเรา
อาจได้ปริมาณมากกว่าหาทางพาณิชย์หรือ

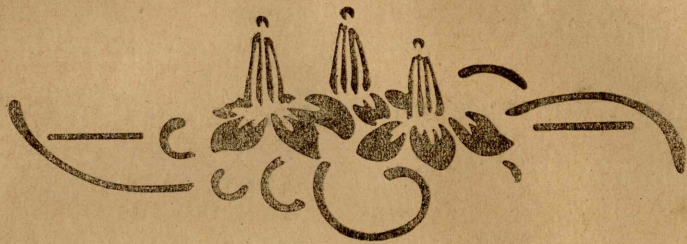
อุตสาหกรรม เพราะเหตุที่เราเป็นประเทศ
เพาะปลูก และอยู่ในระยะเพาะปลูกไปจน
กว่าเราจะมีด้ามะโนครวัด ๖๐ ล้าน.

จริงอยู่ อาชีพเกษตกรรมจะเอาร่ำ
รวยไม่ได้ เป็นอาชีพไม่รุ่งโรจน์ มักไม่
ล้มประกอบ ต้องเผชิญภัยบ่อยๆ แม้ค
อย่างในยุโรปก็แต่เห็นอยู่ กติกที่มั่งค
เขามั่งคั่งด้วยการพาณิชย์ต่างหาก นี่เอง
เป็นหน้าที่ของฝ่ายค้าน แต่อย่างไรก็ดี
ไม่มีใครเถียงว่า อาชีพเกษตกรรมไม่ใช่
อาชีพสงบ มีน้ำบ่อทรายเป็นเครื่องเลี้ยงชีพ
และเมื่อการค้าเป็นกิจส่วนหนึ่งของกติก
อยู่แล้ว ใครมีหัวคิดค้าให้ร่ำรวยได้กับ
ยังดีเสียอีก และถ้าหัวคิดนั้นยึด ทำไม เป็น
ธรรมเนียมกว่า อะไร แล้ว ความเจริญของ
เราจะมีได้ทั้งทาง เกษตรและ ทาง พาณิชย์
เพราะเขา เป็นนักวิทยาศาสตร์ อยู่ในอำนาจ
แห่ง เหตุ รอด พ้น จาก อำนาจ ทารุณ แห่ง
อารมณ.

เชิญเถิด ท่าน สยามชิกทั้งหลาย แห่ง
สยามคมเทพกติก ท่านตั้งความมุ่งหมายไว้
ดีแล้ว ท่านเป็นฝากฝังแห่งกระดุกดันหลัง

ของประเทศแล้ว ถ้าท่านเป็นผู้เป็นคนชั้น
กลางของประเทศให้เป็นปึกแผ่นขึ้นได้ด้วย
ท่านจะได้บุญนัก อุปสรรคของท่านมีมาก
บุคคลิกผู้ ได้ความรู้ใหม่ไปแล้วจะยังไม่

ค่อยมีโอกาได้ใช้ ความชำนาญจะได้มาแต่
ไหน? แต่ท่านว่า “ความตั้งใจที่ไหน
แล้ว ดูทางยอมเปิดให้ที่นั่น” เพราะ
ฉะนั้น ขอสมาคมเทพกสิกรจงเจริญ.



ถ้าคนไทยเราได้ ตั้งสมาคมเกื้อกูล การกสิกรรม และสมาคมโดยมาก ขอรับรอง
รัฐบาลให้ช่วยเหลือในทางที่ถูกและพอที่จะทำได้ ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่ารัฐบาลของพระบาท-
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คงจะพยายามช่วยเหลือและอุดหนุน การกสิกรรมของประเทศให้เจริญ
ขึ้นเป็นลำดับ.

— หม่อมเจ้าสิทธิพร —

*

กสิกรรมจะต้องเป็นทางหาเลี้ยงชีพของคนชั้นกลางโดยมากในอนาคต.

— หม่อมเจ้าสิทธิพร —

ในรอบ ๒๐ ปี

พระช่วงเกษตรศิลปการ

ในหนังสือ “แม่โจ้” ฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๘ ท่านได้อ่านประวัติของพระยาเทพ-ศาสตร์ดิลกีย (ให้ ภาพศิษย์) ผู้เป็น บิดาจารย์ของนักเรียนฝึกหัดครูประถมกสิ-กรรม นอกจากนั้นท่านยังได้พบเรื่องของ เจ้าคุณธรรมศักดิ์มนตรี ผู้ให้กำเนิดการ ศึกษาธิการของประเทศไทย ในเรื่อง ของ เจ้าคุณธรรมศักดิ์ที่เขียนไว้ เราทราบถึงอุปสรรคต่างๆ ที่ท่านเจ้าคุณได้แก้ไขและผลบุญมา โรงเรียนฝึกหัดครูประถม กสิกรรมเริ่มมาแต่ พ.ศ. ๒๔๖๐ นับว่าเป็น เวลา ๒๐ ปีที่ผ่านมา เจ้าคุณเทพศาสตร์-ดิลกีย มีอายุแก่กว่าข้าพเจ้า ๒๐ ปี และท่าน มีโอกาสไปศึกษาวิชา กสิกรรม ณ ต่างประเทศก่อนข้าพเจ้าประมาณ ๒๐ ปี บัดนี้ข้าพ-เจ้าได้รับราชการมาเป็นเวลา ๒๐ ปี นักเรียน

ที่สำเร็จใน พ.ศ. นี้ก็เป็นรุ่นที่ ๒๐ ของโรง-เรียน ข้าพเจ้าจึงใคร่ถือ โอกาสนี้เขียนข้อ ความต่างๆ เกี่ยวกับ การศึกษา กสิกรรมที่ ได้จัดมาแต่ในระหว่าง ๒๐ ขวบปี การ เขียนย่อมี ข้อบกพร่อง จึงต้องขออภัยใน ข้อความที่อาจพลาดพลั้งไปบ้าง

เจ้าคุณเทพศาสตร์ดิลกีย ได้ตั้งโรงเรียน ฝึกหัดครูประถมกสิกรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ตามนโยบายของกระทรวงธรรมการ ใน ดัชนีกระทรวงธรรมการเห็นว่าชายหนุ่ม ต้องการฝึกฝนเข้ารับราชการแต่อย่างเดียวนั้น ได้คำนึงถึงอาชีพอื่นอันเป็นทดแทนได้ไม่ จึงได้เกิดเป็นโรคเดิมขึ้น เด็กหนุ่มใน สมทบที่ดินฐานบ้านช่อง เรือกสวนไร่นา เดินทางเข้ามายังจังหวัดและพระนคร เพื่อ แสวงหาดำรงในราชการ ดังนั้นทำให้

ความเป็นอยู่ของชนบททรุดโทรมลงไป วิถี
 แก่ เราต้องการให้ เด็กหนุ่มรักถิ่นฐานบ้าน
 เติมโดยมีอาชีพอยู่เป็นหลักแหล่ง ซึ่งกสิ-
 กรรมอาชีพเท่านั้นที่จะสนับสนุนให้บ้านเมือง
 ของเราเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า การเพาะครู
 ก็มีความประสงค์ ที่จะให้ครูออกไปในชนบท
 ของคน ตั้งแต่ตอนอบรมเด็กในชนบทให้เกิดมี
 นิสัยรักกสิกรรมอาชีพ จะสำเร็จได้ โดย
 จัดตั้งโรงเรียน เกษตรกรรม ของคนชนใน
 ชนบท และอบรมเด็กเหล่านั้นแต่ต้นมือ
 โรงเรียนเกษตรกรรมของคนที่ต้องมีทุกหัว
 ไร่แห่ง หนึ่งคนจึงต้องมีครูที่มีความรู้ ใน
 หลักการกสิกรรมเพียงพอ ที่จะไป ถ่ายทอด
 วิชาแผนกนี้ให้แก่เด็กในชนบท การศึกษา
 ของคนมีเพียงแต่จะทำให้เกิดนิสัยรักอาชีพแก่
 เด็ก เพราะว่าเด็กในวัยนี้ยังจะทำอะไรเป็น
 อาชีพไม่ได้ แต่เมื่อเด็กซึ่งเป็นบุตรหลาน
 ของกสิกรดำนานุเติบโตขึ้นก็จะรักกสิกรรม
 อาชีพขึ้นมาเป็นลำดับ อุปสรรคขั้นแรกคือ
 การจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรมของคนใน
 ชนบท เพราะว่าเกี่ยวกับนโยบายของกระทรวง
 ทรวงการดังกล่าวนั้นแล้ว ทางฝ่าย

โรงเรียนฝึกหัดครูที่ใด เริ่มโดยพระยาเทพ-
 ศาสตร์ประดิษฐ์ขึ้นเป็นแม่บท หากเพาะครูได้
 และไม่ได้ ใช้ครูเหล่านั้นก็เกิดความไม่จำเป็น
 ในการเพาะครูเป็นแน่ๆ ในระหว่าง ๒๐ ปี
 ที่ผ่านมา รัฐบาล เพิ่งเริ่มจัดตั้งโรงเรียน
 เกษตรกรรมของคนได้ เพียง ๕๕ โรงเรียน
 ซึ่งนับว่ามีจำนวนน้อยนัก อุปสรรคสำคัญ
 ก็คือการเงิน งบประมาณที่ได้รับมาจาก
 รัฐบาล ก็จำเป็นจะต้องจ่ายเจียดไป ทางอื่น
 ไม่มีจำนวนดำเนินเพียงพอที่จะจัด นอกจาก
 นั้นโรงเรียน ชะนิกชน จะทำให้เป็นรูปเลียงตัว
 ได้ก็ไม่ใช่ผลสำเร็จ โดยที่แม้แต่อบรม
 เด็ก ๆ ที่มี อายุเพียง ๑๐-๑๒ ขวบให้เกิดมี
 นิสัยรักอาชีพเท่านั้น มิได้มุ่งหวังจะให้ นัก-
 เรียนนำรายได้มาชดเชยแก่การใช้จ่ายของ
 โรงเรียน ความจริงไม่มีโรงเรียนใดใน
 โลกนี้จะเลี้ยงตัวได้ เมื่อกระทรวงการ
 ยังมีได้จัด โรงเรียนเกษตรกรรมของคนได้
 กัน กับการ เพาะครู ของ โรงเรียน ฝึกหัดครู
 ผลสุดท้ายเราได้ บัณฑิตครูได้ จน มีจำนวน ถน
 เหลือ นักเรียนครูสำเร็จจาก โรงเรียน
 ต้องกลายเป็นครูประจำตำบลบ้าง รองาน

ชนบ้าง เป็นคนงานรับค่าจ้างรายวันของ
กรมเกษตรบ้าง สุดแต่โอกาสจะอำนวยให้
น่าจะคิดหาทางสนับสนุนให้ผู้สำเร็จออกไป
ทำมาหาเลี้ยงชีพ ทาง กสิกรรมโดยแท้ จริง
บ้าง จริงอยู่ นักเรียนครูส่วนใหญ่ได้รับ
การอบรมหนักไปในการวิชาครู เพราะมี
หน้าที่ ที่จะ ออกไป อบรม ดั่งสอนเด็กใน
ชนบท วิชา กสิกรรมที่ได้รับไปมักจะอ่อน
จึงไม่มี ใจมั่น คง ที่ ออกไป ทำการอาชีพ
โดยตรง ในที่สุดขอให้ทำงานทำได้ รับเงิน
เดือนก็พอแล้ว.

พฤติการณ์ ที่เป็น อยู่ ก็ เข้า แบบเดิม
คือ ยังคงกลายเป็นโรคข้าราชการอยู่ ยังไม่
ได้แก้พื้นฐานสำคัญ เพราะว่าเราไม่ได้
จัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม^๕ ของคนชนใน
ชนบทให้ มีจำนวนมากพอ กับความต้องการ
ที่จะสร้างให้ชาวชนบทมีความมั่นคงในอาชีพ
อันเป็นหลักแหล่ง ในขณะ^๕ โรงเรียนฝึกหัด
ครูประถมกสิกรรม จึงตกอยู่ในสถานะที่ไม่
มั่นคง เรามีแต่อุปสรรคจึงทำให้แนวความคิด
ของเจ้าคุณเทพคำสัตว์^๕ เหวี่ยงออกไปจาก
รูปเดิมทุกที บัญหามีอยู่ว่าเราจะปรับปรุง

ความเป็นอยู่ของชาวชนบทหรือไม่ ถ้าไม่
ปรับปรุงตามแนวความคิดนั้น ก็ควรเลิกตั้ง
โรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรมเสีย จึง
จะไม่เป็นภาระให้แก่ผู้^๕ ที่มุ่งมาับการศึกษา
จากด้าน^๕ กสิกรรม^๕ เกิดขึ้นภายหลัง หากยังจะคิด
ตั้ง^๕ ฐานอยู่ก็จริงรับทำเสีย เพราะรัฐบาล
เองก็ตั้งใจจะทำบำรุงชนบทให้^๕ ดีขึ้น เช่น
จะทุ่มเทเงินถึง ๓๕๐ ล้านบาทเพื่อสร้างถนน
หนทางการคมนาคม ของ ชนบทให้^๕ ดีขึ้น
การ สร้าง ถนน ก็เพื่อ สะดวกใน การขน ส่ง
และ ก็เพื่อ สะดวกใน การ ยุทธศาสตร์^๕ ของ
บ้านเมืองเหล่านี้ เราปรารถนายิ่งนัก แต่
เมื่อสร้างถนนหนทางแล้ว ชาวชนบทไม่มี
อาชีพอันเป็นหลักแหล่ง เช่นการกสิกรรม
เป็นต้น ถนนหนทางก็ย่อมเป็นประโยชน์ให้
แก่ชนบทน้อยเกินไป.

เมื่อกล่าวถึงโรงเรียนเกษตรกรรม^๕ ของ
คนในชนบท ก็น่าจะขยายความถึงความมุ่ง
หมายของเจ้าคุณเทพคำสัตว์^๕ ท่านได้กล่าว
ไว้ว่า การจัดโรงเรียนในเบื้องต้นมีความ
มุ่งหมายเป็น^๕ ๓ ชั้น กล่าวคือ ในขณะที่เด็ก
เล่าเรียน อยู่ในโรงเรียนให้เด็กได้รับ การ

ถึงขั้นหักการเกษตรกรรมง่าย ๆ และ
ได้มีโอกาสฝึกหัดใน แปลงเล็ก ๆ ในโรง-
เรียน คล้าย ๆ กับให้ทำเล่นเพื่อให้เด็กเกิด
พัฒนาในงานของตนจนมีนิสัยติดตัวไปภาย
หน้า ท่านที่ใดเห็นส่วนฝึกของนักเรียนมัก
จะตำหนิว่า “ปลูกแต่ผักกาด” “ปลูก
แต่มะเขือเทศ” “ทำเล่น” “ไม่พยายาม
ทำให้เป็นสินค้า” คำตำหนิเหล่านี้มีอยู่มาก
แต่อาจยังไม่เข้าใจความมุ่งหมายของการ
สร้างนิสัยบ่มจ้ายในเบื้องต้น การทำเล่น
เป็นการศึกษาเบื้องต้น เมื่อเด็กได้รับประ-
โยชน์บ้าง ก็จะรักงาน ที่ตนทำ และ หิบบอก
เป็นตัวอย่างไปทำจริงที่บ้าน เจ้าคุณเทพ-
ศาสตร์จึงได้วางแผนการไว้ ในชั้นสอง คือ
ส่วนบ้านของนักเรียน ขอน หมายถึงความว่า
เด็กอาจมีเวลาดำรงที่บ้านและมีที่ดินว่างเปล่า
อยู่ข้างบ้าน และอาจ มีนิสัยรักงาน ทำสวน
ข้างบ้านขึ้นอีกด้วย ในชั้นสองนี้เป็นงานไม่
บังคับ ครูที่โรงเรียนหรือกรรมการอำเภอ
ย่อมต้องติดต่อต่อนักเรียนเพื่อให้เด็กที่ทำ
งานโดยพลการนั้น ได้รับความชมเชยและ
พยายามให้งานนั้นดียิ่งขึ้น การปลูกผักกาด
ปลูกมะเขือเทศ ก่อปลั๊ ที่โรงเรียนนั้นเป็น

การบังคับ แต่เมื่อเด็กไปทำที่บ้านอาจปลูก
อย่างอื่น โดยความเห็นชอบของตน ดังนั้น
แต่คง อยู่ว่า การศึกษาการถักถอมเบื้องต้นได้
ขยายตัวออกไปแล้ว เมื่อเด็กเห็นงานใดเช่น
แกะกลาย เป็นถักถอมตามนิยมชนบทก็อาจมีนึ-
สัยติดตัวไปอีก ซึ่งอาจทะนุบำรุงไร่นา
เรือกสวนของตัวตลอดจนสัตว์เลี้ยง เพราะ
ว่าตนได้ ได้เรียนหลักการถักถอมมาจาก
โรงเรียนแล้ว เช่น รู้จักเลือกพันธุ์ข้าว รู้
จักเลี้ยงสัตว์ ให้ปราศจากโรค รู้จักการใช้
ปุ๋ยคอก รู้จักปลูกถั่วเพื่อให้เป็นปุ๋ยบำรุง
ดิน ฯลฯ เหล่านี้ย่อมเกิดจากความรู้นิยม
ที่ได้อบรมมา

ในลำดับที่สาม เราจะได้เกิดได้ว่า
ชาวบ้านเริ่มรู้จักการปลูกผักข้างบ้านไว้รับ-
ประทานและขาย ชาวเจ้าที่ดินว่าสิ่งนี้เกิดจาก
ส่วนบ้านของเจ้าคุณเทพศาสตร์ เพราะ
ฉะนั้นคำที่ตำหนิว่า “ทำไม่เป็นสินค้า”
ออกจะเป็นคำตำหนิที่ควรถูกเพิกถอนไป เพราะ
อะไรที่จะเกิดเป็นสินค้าได้นั้น ย่อมต้องเกิด
จากทางบ้านก่อน ที่เราเรียกว่า “Home
Industry” หมายถึงความว่าชาวบ้านทำอะไร
ขึ้นเล็กๆ น้อยๆ ในหมู่บ้าน ของตัว แล้ว

รวบรวมกันส่งขายเป็นจำนวนมาก สิ่ง
รวบรวมขายได้นั้นเรียกว่าสินค้า เพราะใน
เมืองไทยเราจะมุ่งหวังให้กสิกรสามัญทำไร
ไถนาเป็นสินค้าใหญ่ได้นั้นไม่ได้ การสร้าง
การศึกษากสิกรรมมาจนเป็นจำนวน ๒๐ ปี
เช่นนี้ ยังจะให้บังเกิดประโยชน์เป็นลำดับ
ไม่ได้ เพราะว่าเราขาดแคลนเงินและคนที่
จะจัดงานให้เข้าแนวกัน เพราะฉะนั้นจึง

มาแล้วในระหว่าง ๒๐ ปี ก็อยู่ในสถานะที่
วกๆ เวียนๆ กันอยู่เช่นนี้ หากแนวความ
คิดของเจ้าคุณเทพศาสตร์ฯ ยังไม่เหมาะ
รูปการที่เราประสงค์ เราก็น่าจะวางแผน
งานให้ดีกว่านี้ เพราะชาวชนบทขณะนี้ตก
อยู่ในสถานะที่น่าสงสาร โรคเด็มน โรค
ข้าราชการ ก็ยังเป็นโรคระบาดอยู่ ซึ่งยัง
ไม่มีวิธีที่จะปราบให้ดับลงได้.



สัตว์จะเติบโตแข็งแรงเป็นปกติ จะอยู่เป็นสุขปราศจากโรค และจะทำงาน ทำนา
ทำนุ ทำไร่ หรือทำกำไรให้เจ้าของได้เต็มที่ ก็ต่อเมื่อมันได้รับอาหารอย่างถูกต้อง.

— หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ —

*

กสิกรที่ขาดการศึกษาก็กย่อมน้อย พอแต่ประทังชีวิตเท่านั้น.

— หลวงอิงศรัทธาสีการ —

วิทยาศาสตร์ กติกรรม

หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ

เขียนลงในหนังสือพิมพ์วิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์ คืออะไร ? “วิทยาศาสตร์” เป็นคำที่ทุกคนได้พบเห็นและใช้กันอยู่บ่อยๆ แต่โดยเหตุที่มันเป็นคำเทคนิค ฉะนั้นจึงมักจะใช้กันไปโดยไม่ได้นึกถึงหรือโดยไม่เข้าใจถึงความหมายอันแท้จริงของคำนั้น จนบางครั้งบางคราวคำว่า “วิทยาศาสตร์” ได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องหมายถึงของปลอมของเทียมก็มี จนบุคคลธรรมดา ออก จะเข้าใจๆ ไปว่า “วิทยาศาสตร์” หมายถึง ของเทียม ของปลอม ของไม่จริง ของที่ไม่ใช่ของแท้ คือไม่ใช่ของตามธรรมชาติ เหล่านี้เป็นต้น.

สำหรับนักเรียน ความเข้าใจในความหมายของคำ “วิทยาศาสตร์” ก็ไปอีก

แง่หนึ่ง โดยเหตุที่ความรู้ยังแคบอยู่ นักเรียนจึงเข้าใจกันไปต่างๆ บางคนเข้าใจไปว่า วิทยาศาสตร์ เป็นวิชาความรู้ที่ถนัดอย่างสูงจนเกิดความคิดความอ่านของตัวจะเรียนได้ โดยหารู้ไม่ว่าวิชาเลขคณิตซึ่งตัวเรียนมา ตั้งแต่อายุ ๖ ขวบนั้น ก็คือวิทยาศาสตร์ อย่างหนึ่ง นั่นเอง บางคนคิดว่า วิทยาศาสตร์ คือวิชาเคมี ฟิสิกส์ หรือไบโอโลยี เพราะวิชาเหล่านั้นมีอยู่ในหลักสูตรของตน และเดี๋ยวตนเรียนวิทยาศาสตร์ตนก็เรียนวิชาเหล่านั้น.

ความหมายของวิทยาศาสตร์ ในแง่เทคนิคไม่ได้หมายถึงของปลอมของเทียมอย่างบุคคลธรรมดาเข้าใจ และไม่ได้หมายถึง

ความรู้^{๒๔} ดัด^{๒๕} กับ หรือ หมายถึง ถึง วิชา^{๒๖} พิสด^{๒๗} ด้
วิชา^{๒๘} เชน^{๒๙} วิชา^{๓๐} ช่ว^{๓๑} วิทยา^{๓๒} (ไบโอโลยี)
อย่าง^{๓๓} นัก^{๓๔} เรียน^{๓๕} เข้า^{๓๖} ใจ “วิทยา^{๓๗} ศาสตร์^{๓๘}” คือ
วิชา^{๓๙} ความ^{๔๐} รู้^{๔๑} ใน เรื่อง^{๔๒} หนึ่ง^{๔๓} เรื่อง^{๔๔} ใด^{๔๕} ซึ่ง^{๔๖} ถูก^{๔๗} จัด^{๔๘}
แบ่ง^{๔๙} ไว้^{๕๐} ให้^{๕๑} เข้า^{๕๒} ระเบียบ^{๕๓} และ^{๕๔} เป็น^{๕๕} หมวด^{๕๖} หนึ่ง^{๕๗}”
("Science is systematised and classified
knowledge concerning any subject") วิชา^{๕๘}
ความ^{๕๙} รู้^{๖๐} ทก^{๖๑} ทั่ว^{๖๒} วง^{๖๓} หน^{๖๔} หมายถึง ความ^{๖๕} รู้^{๖๖} ทั^{๖๗} ม^{๖๘}
เหตุ^{๖๙} ผล^{๗๐} และ^{๗๑} ตาม^{๗๒} ปก^{๗๓} ติ^{๗๔} ก็^{๗๕} ได้^{๗๖} มา^{๗๗} โดย^{๗๘} การ^{๗๙} ดัด^{๘๐} บ^{๘๑}
ส่วน^{๘๒} ทก^{๘๓} ด้^{๘๔} ด้^{๘๕} ด้^{๘๖} ด้^{๘๗} ด้^{๘๘} ด้^{๘๙} ด้^{๙๐} ด้^{๙๑} ด้^{๙๒} ด้^{๙๓} ด้^{๙๔} ด้^{๙๕} ด้^{๙๖} ด้^{๙๗} ด้^{๙๘} ด้^{๙๙} ด้^{๑๐๐}

โดยเหตุที่ความรู^๒ ซึ่งมี^๒ คัด^๒ คน พบ แะ
ถูกจัดไว้ให้เข้าระเบียบ และ หมวด หมู่ ใน
เรื่องต่าง ๆ นั้นมีมากมายเหลือเกิน เพราะ
ฉะนั้น วิชาศาสตร์จึง มี มาก อย่าง และ
อย่างหนึ่งยังแยกออกเป็นหลายสาขา เช่น
วิชาคณิตศาสตร์ก็แยกออกเป็น เลขคณิต
พีชคณิต เรขาคณิต ตรรกโกโนมิติ และ
แคลคูลัส ฯลฯ วิชาเคมีก็แยกออกเป็น
ออร์แกนิก อินออร์แกนิก ฯลฯ วิชาวิทยา
ก็แยกออกเป็น บอตัน (พฤกษศาสตร์)
ซูโอโลยี (สัตวศาสตร์) ฯลฯ เหล่านี้
เป็นต้น เพราะฉะนั้นในสมัยนี้ อย่าว่า แต่

บุคคลธรรมดา โดย แม่ แท่น ทเคย ผ่าน
มหาวิทยาลัยมาแล้ว ก็หาตำราภทราบชื่อ
ของวิทยาศาสตร์ได้ทุกอย่าง ไม่ คนยัง
เรียน มากไปเท่าใด ก็ยังรู้ ดีกว่า ยิ่ง
เพราะรู้ว่า ยัง มีสิ่ง ที่คนไม่รู้นั้น อีกมาก นก

เนื่องจากเหตุนี้ ในการศึกษาชั้นอุดม
แบบปัจจุบัน ใครรักใครชอบทางไหนก็ต้อง
ตั้งหน้าเฝ้าเรียนทางนั้นเป็นทางๆ ไป เช่น
ใครชอบวิชาแพทย์ก็ไปเรียนแพทย์ ใคร
รักใครชอบวิชาช่างก็ไปเรียนช่าง ครั้น
เรียนจบแล้ว เมื่ออยากรู้ดียิ่งขึ้นในสายใด
ก็ต้องเรียน ต่อให้รู้ดีพิเศษ (Specialize)
ในด้านๆ ใดก็ไปอีกชั้นหนึ่ง ผู้ที่เรียนรู้ดี
พิเศษซึ่งออกมาทำงานและทำดีอดทนค้น
คว้าต่อไปจนชำนาญและมีชื่อเสียงทางด้าน
ไหนก็ใคร่ขอว่า เป็น “ผู้เชี่ยวชาญ”
(Expert) ทางด้านนั้น.

กตัญญูเป็นนิพิตยาศาสตร์ เมื่อเรา
ทราบว่านิพิตยาศาสตร์คืออะไร โดยทราบ
ความหมายของคำนิพิตยาศาสตร์จากเง่เทศ-
นิคดังกล่าวแล้ว หันมาหาภคิกรรม เราก็
ย่อมจะเข้าใจได้ง่ายว่า ภคิกรรมก็ย่อมเป็น

วิทยาศาสตร์ด้วยเหมือนกัน เพราะกสิกรรมก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ได้มีผู้สนใจและทำการค้นคว้าหาวิชาความรู้มาจัดแบ่งไว้ให้เข้าระเบียบและ เป็นหมวดหมู่เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์อย่างอื่น.

วิทยาศาสตร์กสิกรรมมีอะไรบ้าง ?

ความรู้ที่เกี่ยวกับ กสิกรรมมีหลาย กิ่งหลาย สาขา เพราะฉะนั้น วิทยาศาสตร์ กสิกรรมเองจึงมีหลายกิ่งหลายสาขาไปด้วย นอก จากความรู้เกี่ยวกับ กสิกรรมยังได้มาโดยอาศัยวิทยาศาสตร์อื่น ๆ ช่วยมาก วิทยาศาสตร์ที่สำคัญ ๆ คือ :-

(๑) เคมีกสิกรรม (AGRICULTURAL CHEMISTRY) ช่วยให้ความรู้ เกี่ยวแก่การแยกธาตุต่าง ๆ เช่นช่วยบอกให้ทราบว่า ดินที่เราใช้ปลูกพืชคิดเลวอย่างไร บริบูรณ์ในธาตุใด ขาดแคลนในธาตุใด บူး และ อาหารสัตว์ มี ส่วน ะสม ของ ธาตุ อย่งไร ร่างกายสัตว์แต่ละต้นไม่ประกอบ ันด้วยธาตุอะไรบ้าง เป็นส่วนดีด้อย่างไร พืชผลบางอย่างเช่นอ้อยจะเก็บเกี่ยวเมื่อไร

จึงจะได้ราคาดีเต็มที่ ในการเลี้ยงสัตว์ และปลูกต้นไม้จะเอาอาหารอะไรให้กินเป็น ส่วนดีด้อย่างไรจึงจะให้ผลดี เหล่านี้เป็นต้น วิทยาศาสตร์เคมีได้ถูกนำเอา มาใช้ ในการ กสิกรรมมาก เช่นเดียวกับที่ได้ถูกนำเอา ไปใช้ ใน ทาง ค้าขาย ทางอุตสาหกรรม ทางแพทย์ ทางสงคราม และทางอื่น นับ ว่าเคมีเป็นวิทยาศาสตร์ ที่ช่วยให้ประโยชน์ รอบด้าน.

(๒) พฤกษศาสตร์ (BOTANY)

ให้ความรู้เรื่องพืชโดยให้รู้จักพืช เช่น รู้จักชื่อทางวิทยาศาสตร์ รู้จัก ส่วน ต่าง ๆ และหน้าที่ของมัน รู้จักความ ประพฤติ โทษ ประโยชน์ ชอบอยู่ที่ไหน มีมาก น้อยอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น.

(๓) สัตวศาสตร์ (ZOOLOGY) ให้

ความรู้ เรื่อง สัตว์ ทำนองเดียวกับ พฤกษ ศาสตร์ ให้ความรู้เรื่องพืช คือให้รู้จักสัตว์ ดีขึ้น เช่นรู้จักชื่อตามวิทยาศาสตร์ รู้จัก ส่วนต่าง ๆ และหน้าที่ของมัน รู้จักโทษ ประโยชน์ นิสสัยใจคอของสัตว์ อยู่ที่ไหน มีมากน้อยอย่างไร เป็นต้น.

(๔) กีฏวิทยา (ENTOMOLOGY)

หรือแมลงวิทยา เป็นสาขาหนึ่งของสัตวศาสตร์ แต่สำคัญสำหรับ กสิกรรมมาก วิทยาศาสตร์ นี้ เกี่ยวข้องกับ แมลง ตลอดจน เรื่อง เช่น เกี่ยวกับความรู้เรื่องชื่อ ความเป็นอยู่ อาหารการกิน การจำพันธุ์ ประโยชน์ โทษ และวิธีการกำจัดป้องกัน เหล่านี้เป็นต้น.

(๕) วิชาโรคพืช (PLANT PATHOLOGY) ให้ความรู้เรื่องโรคของพืช เช่น ชื่อโรค เชื้อโรค อาหารของโรค วิธีป้องกันหรือรักษา เหล่านี้เป็นต้น.

(๖) วิชาการเพาะปลูก (HORTICULTURE) เป็นสาขาหนึ่งของการกสิกรรม ให้ความรู้ในการปลูก ปฏิบัติ บำรุง และเก็บเกี่ยวพืช ที่ใช้กัน อยู่ในการ กสิกรรม ความรู้เรื่องพืชต่างๆ เหล่านี้ต่างแยกเป็นกิ่งออกไปอีกต่างหาก.

(๗) วิชาการเลี้ยงสัตว์ (ANIMAL HUSBANDRY) เป็นสาขาหนึ่งของกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์กล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดู ปฏิบัติ บำรุง สัตว์เลี้ยง

ต่างๆ ทั่วไป สัตว์ชนิดหนึ่งต่างแยกสาขาออกไปต่างหากเช่นเดียวกับพืช.

(๘) วิชาการแพทยสัตว์ (VETERINARY SCIENCE) ให้ความรู้ในเรื่องโรคสัตว์และการปฏิบัติ บำบัดรักษาโรค.

(๙) เจเนติกส์ (GENETICS) ให้ความรู้เกี่ยวกับ กำเนิด และการสืบพันธุ์ การผสมพันธุ์ของพืชและสัตว์ ตลอดจน หลักและวิธีที่จะผสม เพื่อให้พืชสัตว์ดีขึ้น.

(๑๐) วิชาการช่าง (ENGINEERING) ช่วยเหลือและให้ความรู้ในเรื่อง การช่าง เกี่ยวกับกสิกรรม ตลอดจนความรู้ในเรื่อง เครื่องมือเครื่องใช้ประกอบกสิกรรมต่างๆ.

(๑๑) วิชาคณิตศาสตร์ (MATHEMATICS) ถูกนำมาใช้ ในการ คำนวณ การคิด การทำสถิติ และอื่นๆ เกี่ยวกับกสิกรรม.

(๑๒) เศรษฐศาสตร์ (AGRICULTURE ECONOMICS) ช่วยให้ความรู้ทาง เศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับกสิกรรม เกี่ยวกับ การใช้ที่ดิน แรงงาน การลงทุน การ

ควบคุมงาน และอื่น ๆ ตลอดจนถึงการ
แสดงผลของงาน และการขาดทุนได้กำไร
(ทำบัญชี).

(๑๓) ฯลฯ

ประโยชน์ของวิทยาศาสตร์การสัตวศาสตร์

ความรู้ที่ได้จาก วิทยาศาสตร์การสัตวศาสตร์ตาม
ที่ได้กล่าวข้อแฉะข้างบนนี้ ได้ทำประ-
โยชน์จาก แก่การสัตวศาสตร์ให้เกิดขึ้น มากมาย
หลายประการ เช่น :-

(๑) วิทยาศาสตร์การสัตวศาสตร์สอนให้
การรู้เหตุ วัสดุ เชื้อเหตุเชื้อผล และใช้
เหตุให้ผลในการประกอบกิจการงานของคน
ซึ่งช่วยให้การเจริญและเดินตามโลกทัน.

(๒) และช่วยให้มีพรรณพืช ต่าง ๆ
ที่มีประโยชน์แพร่หลายออกไปทั่วโลก เช่น
ยางพารา ซึ่ง ถิ่นเดิม อยู่ในอเมริกาใต้
นักวิทยาศาสตร์ ได้นำมาทดลองปลูกดูในที่
ต่าง ๆ และแพร่หลายไป บัดนี้บนดินคำ
สำคัญของประเทศหลายประเทศ.

(๓) ได้ทำให้พรรณพืช ต่าง ๆ ขึ้น
ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพราะพรรณพืช

บริสุทธิ์ (Pure Strain) ต่าง ๆ เกิดขึ้นโดย
การ คัด เลือก และ การ ผสม พันธุ์ มา จาก
พรรณเดิม ๆ ซึ่งมีอยู่เป็น จำนวนน้อยมาก
พืช เหล่านี้ให้ผล ดีกว่า ปฐมบุรุษ ของ มัน
หลายเท่า.

(๔) พรรณสัตว์ ต่าง ๆ ได้รับ การ
บำรุงให้ดีขึ้น จนกลายเป็นพรรณแท้ต่าง ๆ
ซึ่งให้ผลตอบแทนในทางเนื้อ ในทางไข่
ทางน้ำนม และทางขน ดีกว่าบรรพบุรุษ
ของมันหลายเท่า.

(๕) ได้ช่วยให้การทำงานได้มาก
ขึ้น และมีรายได้มากขึ้น โดยทำงานน้อย
กว่าที่เคยทำกันมาแต่เดิม เนื่องจากเครื่อง
ไม้เครื่องมือ เทคนิคในการทำ และอื่น ๆ.

(๖) ได้เปิดอาชีพใหม่ ๆ ให้คนมีทาง
ทำมาหากินกัน อีกมากมาย และคนไทย
พลอยได้รับประโยชน์ด้วย เช่น แต่ก่อน
ทางบัญชี ได้เคยทำแต่ค้า แต่เดี๋ยวนี้มีการ
ทำยางเป็นต้น.

(๗) ได้ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น เนื่อง
จากสิ่ง ที่ เป็น ผล เกิดจาก วิทยาศาสตร์การ
สัตวศาสตร์ได้กลายเป็น สินค้าใหญ่ โดย ตรงบ้าง

เป็นวัตถุดิบสำหรับการอุตสาหกรรมบ้าง.

(๔) ทำให้ประเทศเจริญ ดังคำกล่าวที่ว่า ความเจริญเดินตามไถ (Prosperity follows the plow) ดังที่เห็นกันอยู่เป็นตัวอย่าง เช่น แห่ลมมะลายู ยะวา อเมริกา เหล่านี้เป็นต้น.

ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กสิกรรม

ได้มาอย่างไร ? ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กสิกรรมมีทางได้มาหลายทาง คือ ได้มาโดย เป็นความรู้ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากโบราณซึ่งเป็นผลของการสังเกตสังเกต ศึกษา และทดลอง ของบรรพบุรุษ แต่โบราณทางหนึ่ง และได้มาจากผลของการทดลองค้นคว้าของนักศึกษาของรัฐบาล และของประชาชนมหาวิทยาลัยบ้าง ห้องทดลองบ้าง สถานที่ทดลอง และในไร่บ้าง อีกทางหนึ่ง ความรู้เหล่านี้สิ่งไหนที่เป็นความจริง และรู้เหตุผลแน่นอนแล้ว เขาก็รวบรวมไว้และทำการเผยแพร่ไป เพื่อเป็นตำราประโยชน์บ้าง เพื่อประโยชน์ต่อกสิกรรมของเขาเองบ้าง.

ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ กสิกรรม

ทวชนทกนาท เนื่อง จาก การ ทดลอง ค้นคว้าเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ กสิกรรม ทำกันอยู่แพร่หลายมากมายทั่วโลกดังกล่าวแล้ว ฉะนั้นวิชาความรู้ทางกสิกรรมและวิทยาศาสตร์ กสิกรรมนับวันแต่จะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นทุกวัน ประเทศที่เจริญแล้วจะยิ่งเจริญขึ้นหน้าไปอีก ประเทศที่กำลังก้าวหน้าก็จะยิ่งก้าวหน้าต่อไป ประเทศที่อยู่หลังแต่ก้าวเร็ว ยังมีหวัง จะเดินทัน เขาบ้างในอนาคต ส่วนประเทศที่ยังนอนหลับหรืออยู่ข้างหลังและก้าวช้า ก็มิแต่จะถูกทิ้งไว้ให้อยู่ข้างหลังหนักเข้าทุกที.

วิทยาศาสตร์ กสิกรรม จะช่วย การ เกษตรของเมืองไทยอย่างไร ? ถ้าเราสามารถนำ ความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ กสิกรรมเข้ามาเมืองไทยทุกกิ่งทุกสาขา แล้วเผยแพร่ ส่วนที่จำเป็น และมีประโยชน์ไปให้กสิกรไทยโดยทั่วถึง โดยกสิกรไทยปฏิบัติตามแล้ว ความเจริญเหล่านี้จะเกิด

จน คือ :-

(๑) ในการทำนา โดยอาศัยหลักความรู้จากวิทยาศาสตร์รักสิกรรม กสิกรจะรู้จัก การ คัดเลือก พันธุ์ข้าว อย่าง ถูก หลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะ ทำให้ พันธุ์ข้าว บริสุทธิ์ มีลักษณะดีสม่ำเสมอและให้ผลมาก กสิกรจะรู้จักเก็บรักษาพันธุ์ข้าวในการทำนาดีขึ้น รู้จักปราบหญ้า และศัตรูพืช รู้จักใช้ประโยชน์ของปุ๋ย และวิธีที่จะเพิ่มพูนปุ๋ยลงในที่ของตัว โดยไม่ต้องซื้อหามาจากอื่น จะสามารถทำนาได้เหนือที่มากกว่าเดิม โดยรู้จักใช้เครื่องมือที่ดัดกว่าเก่า และใช้สัตว์ที่ดัดกว่าเก่า พันธุ์พืชจะเป็นนาได้ จะถูก เบียดออกไป กสิกรจะรู้จักวิธีขยายและปลูกข้าวอย่างเดียวกัน และนอกจากนี้ที่สำคัญที่สุด กสิกรจะมีแว่นตา คือรู้จักทำบุญซึ่งจะแสดงให้เห็นว่า กิจการที่ตนทำอยู่ งานอันไหนต้องลงทุนลงแรงอย่างไร ขายเป็นเท่าใด และผลที่สุดได้กำไรขาดทุนเท่าใด เพราะเหตุใด จะแก้ไขอย่างไรเพื่อให้ได้ผลดีขึ้นในปีหน้า รวมความว่า ผลและสมรรถภาพในการทำนา ของกสิกร จะดีขึ้น

โดยอาศัยการทำให้ดีขึ้นตามที่กล่าวนี้ ปริมาณของข้าวซึ่งทำได้ทั้งหมดทั่วประเทศจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า หรือกว่า.

(๒) คนไทยจะเลี้ยงตัวเองได้ เวลาที่ปรากฏว่า ในปีหนึ่ง ๆ คนไทยเราต้องซื้อเครื่องนุ่งห่มจากต่างประเทศ เป็นเงินหลายล้านบาท และซื้ออาหารจากต่างประเทศ เป็นเงินเกือบยี่ล้านบาท เครื่องนุ่งห่มและอาหารได้ ชื่อว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ซึ่งทุกประเทศ ที่มีสภาพเหมาะ หรือ แม้แต่ไม่เหมาะสำหรับกสิกรรม เขาก็ต่างประเทศจะยกตะกายนักหนาที่จะพยายามเพาะปลูกหรือทำสิ่ง ซึ่งจำเป็น สำหรับชีวิตขึ้นใช้เอง เพราะการ ต้องอาศัยจาก คนอื่น เขาหายใจยอมไม่ขัดข้อง และอาจจะเป็นภัยแก่ตัวเราเองเมื่อใดก็ได้ ถ้าสภาพของประเทศสยามเหมาะแก่การ กสิกรรม มาก ชนิด วิทยาศาสตร์รักสิกรรม จะสามารถช่วยให้ ประเทศเรามีทุกสิ่งที่เราต้องการเกินพอ สำหรับเราเองและเหลือขายเสียอีก นอกจากจะมองดูว่าประเทศอื่น เขาทำได้แล้ว บรรพบุรุษของเราก็น่าจะเคย ทำตัวอย่างมาให้ดูแล้วว่า

การเลี้ยงตัวเขื่อนั้นไม่เป็นสิ่งที่เล็ดลอดด้วย.

(๓) เรามีข้าวเป็นสินค้าสำคัญอย่าง
เดียว ความเจริญและความเสื่อมแห่งเศรษฐกิจ
กิจของ ประเทศ จึง แขนง อยู่แต่เพราะกับ ต้น
ข้าว ถ้าข้าวได้ผลมากและขายได้ราคาสูง
เศรษฐกิจของประเทศก็เจริญ ถ้าข้าวเลว
ได้ผลน้อยหรือขายได้ราคาต่ำ เศรษฐกิจ
ของประเทศก็ทรุดโทรม การที่จะเอาใช้ทั้ง
หมดได้ลงในกระຈาตใบเดียวเช่นนี้ สุภาษิต
เขาห้ามว่าไม่เป็น การ ปลอดภัย ประเทศ
สยามมีดินฟ้าอากาศ เหมาะที่จะปลูกพืชมาก
ชนิดได้ การกสิกรรมบนคอนหรือกสิกรรม
แห้ง ซึ่งเวลานั้นชอบเรียกได้ว่าเราไม่ได้ทำ
เลย จะช่วยให้มีการ ปลูกพืชคอนต่าง ๆ
ขึ้นเป็นดินคาทหนึ่ง ที่ต้อง ที่ดำม รองลง
มาจากข้าวขึ้น ดังนั้นจะช่วยพยุ่งเศรษฐกิจ
ของประเทศให้ดีขึ้นอีกมากมาย.

(๔) จะช่วยทวีรายได้ของกสิกรขึ้น
กสิกรของเรา เท่าที่เป็น อยู่ยังไม่มั่งงานทำ
ตลอดปี และยังไม่รู้จักหารายได้จากหลาย
ทาง วิทยาศาสตร์กสิกรรมจะช่วยและ
บอกทางให้ รู้จักเอาเวลาว่างไปใช้ ให้ เป็น

ประโยชน์ และช่วยชี้ทาง และวิธีที่จะหา
รายได้จากทางอื่นอีกบ้าง และ วิธีทีุ่นราย
จ่ายลงบ้าง.

(๕) จะช่วยเปิดทางอาชีพให้แก่คน
ไทย วิทยาศาสตร์กสิกรรมเมื่อแพร่หลาย
ไปในประเทศ จะช่วยเปิดอาชีพให้แก่คน
ไทยเป็นจำนวน อีกมากมายไม่มีจำกัด คน
ชั้นกลาง ซึ่งกำลัง มีความหวัง แต่จะเข้ารับ
ราชการ อย่างเดียว แต่ไม่มีโอกาสเพราะ
ไม่มีเก้าอี้ว่าง จะเปลี่ยนความคิด รักความ
เป็นอิสระ และหัน เข้าไป ทำมาหากินทาง
กสิกรรมใน สาขาต่าง ๆ ซึ่งวิทยาศาสตร์
กสิกรรมจะช่วยให้เกิดมีขึ้น.

(๖) อุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาศัย
วัตถุดิบ ที่เกิดจากกสิกรรมจะมีที่ขึ้นใน
เมืองไทยตามหลักความเจริญ ของการกสิ
กรรมเช่นเดียวกับที่เป็นอยู่ในประเทศอื่น.

(๗) ราษฎรจะรู้จักวิธีป้องกันและ
รักษาโรคสัตว์ต่าง ๆ ตามหลักวิทยาศาสตร์
แล้วจะช่วยให้บรรดาโรคระบาดสัตว์ต่าง ๆ
ซึ่งมีชุกชุมในเวลานี้ลดถอยน้อยลง จนหาย
จากเป็นภัยร้ายแรงดังที่เป็นอยู่เดี๋ยวนี้.

(๔) พรรณพืชพรรณสัตว์ต่างๆของ
เราจะมีรูปร่าง แข็งแรง และให้ประโยชน์
ในทางทำงาน ทำเนื้อ ทำไข่ ทำนม ได้
มากกว่าที่เป็นอยู่ เนื่องจากได้รับการบำรุง
ให้ดีขึ้น.

ตามที่ท่านเป็นประโยชน์สำคัญ ๆ ที่จะ
เกิดแก่การศึกษา และแก่การศึกษารวมของประ-
เทศเรา จาก ความ ช่วย เหลือ ของวิทยา-
ศาสตร์ศึกษารวมและสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ใช่
เป็นความฝัน แต่เป็น ความจริง ซึ่งจะ เห็น
ตัวอย่าง ได้ จากประเทศที่เขาพยายามบำรุง
ส่งเสริมศึกษารวมโดยอาศัยวิทยาศาสตร์กลิ-
กรรมเป็นหลัก เช่น อเมริกา ยะวา เหล่า
นี้เป็นต้น.

จะนำวิทยาศาสตร์ศึกษารวมมาเมือง
ไทยได้อย่างไร? ตามที่กล่าวไว้ข้าง
บนนี้ฟัง ๆ ดูก็เหมือนจะง่าย และถ้าเรารู้
แก่ตัวว่าผิดนักไปทุกอย่าง แต่ความจริง
เวลาทำจริง หาใช่ง่ายไม่ จะต้องอาศัย
ความมองเห็นการไกล ความกล้าได้กล้า
เสีย ความอดทนและความพยายาม ถ้า

ลงทุน และเสียเวลานานจึงจะเป็นผล ย้ำ
เพื่อพูดถึง อันเคย แต่เพียงปัญหาจะนำ
วิทยาศาสตร์ศึกษารวมมาเมืองไทยก็ไม่ใช่
เป็นของง่ายเสียแล้ว เพราะเราไม่ใช่ต้อง-
การแต่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ อย่างเดียว
แต่เราต้องการ ความชำนาญด้วย ความรู้
และความชำนาญ หยิบยื่นให้กันไม่ได้ คน
ไทยจะต้องไปศึกษาเล่าเรียนเอา และการ
ศึกษาเล่าเรียน กว่าจะถึงขั้นที่พอจะเป็นนัก
วิทยาศาสตร์ศึกษารวมได้ ก็จะต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า
๗-๘ ปี วิทยาศาสตร์ หรือ ก็มีหลาย
ประเภท ประเภทหนึ่งมีหลายชนิด ชนิด
หนึ่งยังแยก ออกไปเป็น หลายสาขา เราจะ
นำเข้ามา ถ้าเรารู้ โดย หาคคนไทยรักชอบใน
ทางนี้อย่าง จริงใจไปเรียน และเมื่อเรียน
ถ้าเรารู้กลับมา เราก็จะต้องทำให้เงินเดือน
เขาสูงขึ้น เพื่อเขาได้หายห่วงในเรื่องยัง
ชีพทั้งปัจจุบันและอนาคต แล้วจะได้ตั้งหน้า
ตั้งตา ทำงาน ใช้ ความรู้ ความ ขำนาญ ทาง
วิทยาศาสตร์ กสิกรรม ซึ่ง คนได้ มา ให้เกิด
ประโยชน์แก่เมืองไทยขึ้น การจะเลือกหา
คนที่เหมาะจริง ๆ ส่งไป เรียนก็ไม่ใช่ ทำได้

ง่าย ๆ การที่จะเรียนให้สำเร็จก็ไม่ใช่ง่าย การที่จะช่วยให้ฐานะและอิสรภาพเงินเดือนสูง พอสมควรเพื่อให้คนหายห่วงการยังชีพก็ไม่ ใช่ว่าได้ง่าย และกว่าที่ความรู้ ความ ชำ นานทางวิทยาศาสตร์กติกธรรมที่นำเข้ามาจะ เกิดประโยชน์ขึ้น ก็ไม่ใช่ง่ายอีก จะนำ วิทยาศาสตร์เข้ามาเมืองไทย เราจะต้องส่ง คนไปศึกษาอย่างน้อยปีละ ๓๐ คน ศึกษาจน มีความรู้สูงพอ และถึงที่สุดหากความชำนาน ให้พอซึ่งจะกินเวลาไม่น้อยกว่า ๘-๑๐ ปี จึงจะเทียบใกล้เคียงเข้าไปในชั้นผู้เชี่ยวชาญ และจะเสียค่าใช้จ่ายไม่ต่ำกว่าปีละแสนบาท เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงว่าแต่ตอนต้นแล้วว่า เราต้องมองไกล ถัดไปอีกหลาย ถัดถึง ๓๐ ปี ผลที่น่าปลื้มใจมีอยู่ตรงข้าพเจ้าว่า แต่ ไม่มีใครจะเนรมิตรเขาได้ เราจะต้องทำงาน เขา และจะต้องลงทุนเสียเวลาและประสิทธิภาพ ยากลำบากอย่างที่ประเทศอื่นเขาประ- ติบัติมาแล้ว กว่าจะเห็นผลการทำงานที่ได้ไปเล่าเรียน มาอย่างทั่วทุกไทย รวมทั้งตัวข้าพเจ้าเอง เรียนมานี้ เท่ากับว่าไปได้วิชาบางอย่างละนิด ละหน่อย เท่ากับรู้กันอย่างเบาะ ๆ ส่วนความ

ชำนาญเกือบจะไม่ได้ มาเลย เพราะความ ชำนาญเกิดจากทำงานมานาน เมื่อได้กลับมา เมืองไทย กว่าจะหาความชำนาญได้ก็ ต้องมาทำงานกันอีกนาน ถ้าใครไม่มีโอกาส ทำงานความชำนาญก็ไม่มีดังนี้ จะเห็นได้ว่า วิทยาศาสตร์กติกธรรมนั้นจะให้รู้จริง ต้อง เรียนจริง และเรียนนานอย่างไร และจะต้อง ยากลำบากเพียงไร แม้กระนั้นก็ตาม ข้าพ- เจ้าเห็นว่า เรามีทางเลือก เราเป็นประเทศ กติกธรรม จะบำรุงประเทศให้เจริญ เรา ต้องบำรุงกติกธรรม จะบำรุงกติกธรรม เรา จะ ต้อง ทำ ตาม หลัก วิทยาศาสตร์กติกธรรม จะทำตามหลักวิทยาศาสตร์กติกธรรม เราจะ ต้อง นำ วิทยาศาสตร์กติกธรรมเข้ามา เมือง ไทยให้ ได้ แม้จะต้องยากลำบากและต้อง ลงทุนจะต้องเสียเวลานานและมาก ดังเท่าใด ก็ตาม เราต้องยอม.

จะเผยแพร่วิทยาศาสตร์กติกธรรมไป

อย่างไร ? วิธี เผยแพร่วิทยาศาสตร์ กติกธรรมให้แพร่หลายไปในระหว่างประชา- ชนนั้น เราไม่มีวิธีอื่น นอกจากจะต้องเดิน

ตามรอยที่ประเทศต่าง ๆ เขาทำกันมาและกำลังทำกันอยู่ ซึ่งมีดังต่อไปนี้ :-

(๑) เผยแพร่ด้วยการศึกษาทางโรงเรียน โดยจัดหลักสูตรการเรียนให้มีทั้งการเรียนการทำ เกี่ยวกับ กิจกรรม รวมอยู่ด้วย ตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม จนถึงชั้นอุดม ทั้งในประเทศ ดังปาดิรัฐอเมริกา ทำอยู่ หรือทั้งประเทศเรา เริ่มลงมือ จัดให้มีขึ้นบ้างแล้วเป็นบางแห่งสำหรับโรงเรียนชั้นต่ำ.

(๒) เผยแพร่ด้วยการตั้งโรงเรียนกิจกรรมขึ้น สำหรับฝึกหัดอบรมให้นักเรียน ๆ หลักสูตรความรู้ วิทยาศาสตร์กิจกรรม และฝึกหัดใช้หลักสูตรด้วยการกระทำ (คิดป) ตามสมควร เมื่อโรงเรียน กิจกรรม มีมาก ขึ้น วิทยาศาสตร์ กิจกรรม ก็ จะ แ่ กว้าง ขวาง ชิงชน.

(๓) ด้วยการ สอนหรือ อบรมโดยมีคลับเด็ก แบบ 4-H Club ของ อเมริกา สำหรับอบรมเด็ก หรือ Folk School ของ เดนมาร์ก สำหรับ อบรม ผู้ใหญ่ ขณะที่ว่างจากกิจการงานตั้งนี้เป็นต้น ๆ ฯลฯ ปัญหาเรื่องแผ่ วิทยาศาสตร์กิจกรรม เป็นปัญหาที่

ยากลำบากยิ่งขึ้นอีก เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาซึ่งจะทำได้ ก็โดยต้องมีเงินมาบำรุงเพิ่มขึ้นอีกมาก.

ตามที่กล่าวมานี้ พุดจากแง่การแผ่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ไปให้เป็นความรู้ของกิจกรรมว่ามีทางทำได้อย่างไร ความรู้ที่จะแผ่ไปนั้นต้องเป็นที่เข้าใจว่า เราจะแผ่เฉพาะความรู้ ตาม หลักสูตร วิชา ที่ง่าย ๆ พอกิจกรรมเข้าใจได้และทำตามได้ เพื่อให้เกิดผลดีขึ้นเท่านั้น มิได้หมายความว่า จะสอนกิจกรรมให้รู้วิชาเคมี วิชาพฤกษศาสตร์มากมายหาไม่ได้ วิทยาศาสตร์ ขึ้น สูง นั้น เรา เอา มา ใช้ เป็น เครื่องมือสำหรับการทดลองค้นคว้าช่วยเหลือ ประชาชนใน การ บำรุง การกิจกรรมของประเทศอีกทางหนึ่งต่างหาก.

เวลากับความสำเริง ในการนำวิทยาศาสตร์กิจกรรม เข้ามาจาก ต่างประเทศ ในการเผยแพร่วิทยาศาสตร์บางส่วนให้แพร่หลายไป ตลอดจนถึงการใช่วิทยาศาสตร์มาบำรุง การ กิจกรรม ของประเทศให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ขึ้นบ้าง ดัง กล่าว แล้ว นั้น

อย่างเร็ว เราจะทำได้ในระยะ ๓๐-๖๐ ปี
และประโยชน์เต็มที่จะเกิดภายหลังจาก ๖๐ ปีไป
แล้ว การบำรุงกสิกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ด้วย
ช้า จะหวังผลทันทีไม่ได้ ประเทศอื่นเขา
ก็ทำดังนี้ และเสียเวลาดังนั้น เวลานี้เรา
เห็นว่าเขากำลังกอบโกย ผลแห่งการบำรุง
ของเขาอยู่ เราก็อยากจะให้ของเราเป็นเช่น
นั้นบ้าง เขาทำกันอยู่แล้วหลายสิบปี เขาก็
ได้รับผลดังนั้น เราอยากได้ผลเหมือนเขา
และผลส่วนใหญ่แห่งการกระทำของเราหา
ใช้อยู่ที่คนชั้นเราไม่ แต่ตกอยู่กับลูกหลาน
ของเรา แก่ประเทศของเรา และแก่ชาติ
ของเรา.

ตามที่ข้าพเจ้าแสดงมานี้ จุดประสงค์
สำคัญของข้าพเจ้าอยู่ที่ต้องการชี้ให้เห็นว่า
วิชากสิกรรมนั้นเป็นวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่ง
ซึ่งจะบำรุงการกสิกรรมของประเทศให้เจริญ
จะต้องอาศัย วิทยาศาสตร์ กสิกรรม เป็น
เครื่องมือสำคัญ และในทางวิทยาศาสตร์
กสิกรรมนั้น ประเทศสยามตกอยู่ในฐานะ
ต่ำต้อยและเดินช้ากว่าเพื่อน ทั้งนี้มิใช่เหตุ
อื่น นอกจากพวกเรายังหลงเชื่อกันอยู่ว่า
วิชากสิกรรมไม่ใช่วิทยาศาสตร์ วิชากสิ
กรรมไม่ต้องเล่าเรียน และการบำรุงกสิ
กรรมไม่ต้องมี วิชาความรู้สูงก็ทำได้
นั่นเอง.



ควรทำโคให้เหมาะแก่ความต้องการของตลาด ไม่ใช่ทำตลาดให้เหมาะแก่โค.

— ขุนวิจิตรพาหนะการ —

*

ฟ้า อากาศ บังคับความเจริญของพืช.

— พระยาเทพศาสตร์สถิตย์ —

กรรมของการศึกษาศีลธรรม

หลวงผลลัมฤทธิกิจศีลธรรม

เขียนเมื่ออยู่มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ราว พ.ศ. ๒๔๖๔

คำนำ

ความ ซึ่ง ท่านทั้งหลายได้ทราบ อยู่ แล้ว
การทำมาหาเลี้ยงชีพ หรืออาชีพที่สำคัญยิ่ง
และที่เป็นกระดูกสันหลัง ของประเทศมีอยู่ ๓
กล่าวคือ การกสิกรรม การหัตถกรรม และ
พาณิชยกรรม อาชีพทั้งสามนี้ยาก ที่จะ
กล่าวได้ว่า อาชีพใดสำคัญกว่าอีกอาชีพ
หนึ่ง ด้วยต่างก็ต้องทำงานติดต่อกันและกัน
ประจวบด้วยจะต่างๆ ของร่างกาย เมื่ออาชีพ
ใดอาชีพหนึ่งมีความเจริญรุ่งเรือง ก็พลอย
ทำให้ อีก อาชีพ หนึ่ง ซึ่ง ถัด ลง มา มีความ
เจริญรุ่งเรืองด้วย และครั้นเมื่อมีอุปสรรค
บังเกิดขึ้นแก่อาชีพหนึ่ง อีกอาชีพหนึ่งก็ได้
รับความ กระทบกระเทือน เช่นเดียวกัน แต่

ถึงกระนั้นก็ดี ยังมีบาง คน ยก ตนขึ้นท่าน
และยกอาชีพของตนขึ้นเฉียนเด่นชัดเลย แต่
ในเวลาเดียวกันกลับเหยียบอาชีพของคนอื่น
ลงเฉียนเรียบราบ ดังเช่นเคยมีชาวหัตถ-
กรรมบางคนกล่าวว่า การ หัตถกรรม เป็น
อาชีพที่สำคัญยิ่ง เพราะถ้าเขาไม่ยอมรับ
ข้อพิพาทที่กสิกรทำได้แล้ว กสิกร ก็ไม่มี
การทำมาหาเลี้ยงชีพ และถ้าเขาไม่ทำหรือ
เปลี่ยนแปลง พืชผลเหล่านั้นให้ เป็น สินค้าขึ้น
แล้ว พาณิชก็จะไม่มีการทำมาหาเลี้ยงชีพ
เช่นเดียวกัน ส่วนพาณิชบางคนเล่า ก็ให้
เหตุผลคล้ายคลึงกัน และซึ่งได้ ความว่า
ถ้าเขาไม่ยอมรับข้อสินค้าซึ่งชาวหัตถกรรม

ได้ทำเช่นแล้ว ชาวหัตถกรรมและกสิกรก็จะ
ไม่มีการทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นแน่แท้ สำหรับ
ปัญหาที่ว่า อาชีพใดจะเป็นอาชีพที่สำคัญ
ยิ่งนั้น ข้าพเจ้าขอ งัดใจให้ เป็น พนักงาน
ของท่านผู้ อ่านที่จะ คำนึงและ วิเคราะห์เอาเอง
แต่ ข้าพเจ้าใคร่ จะขอ กล่าวไว้ ในที่ นี้เพียง
ต้องตามคำว่า ถ้ากสิกร จะหยุด ไม่ประ-
กอบการ ทำมาหา เลี้ยงชีพใน ทางกสิกรรม
อีกต่อไปแล้ว ชาวหัตถกรรม จะได้ พืช ผล
มาจากไหน เพื่อทำเป็น สินค้า ขึ้น? และ
พาณิชย์จะได สินค้า มาจากไหนเพื่อประกอบ
การทำมาค้าขาย?

อาชีพทางสามัคคีใดกล่าวแล้วนี้ เมื่อการ
และ วิเคราะห์ โดย สุขุม แล้ว จะ เห็น ได้ ว่า
การกสิกรรม เป็นอาชีพ ที่ออกจะ หนัก แกร
มากกว่า การหัตถกรรม หรือ พาณิชยกรรม
หน่อย ด้วยต้องทำงานตรากตรำอยู่กลางแจ้ง
แดดและกลางแจ้ง และเมื่อถึงกำหนดเวลา
ถึงมือทำงาน ก็ต้อง คง ตนทนท ยากที่จะ
ผดขานประกำพรุ่ง มิฉะนั้นพืชจะไม่ได้รับ
ความเจริญงอกงาม เท่าที่ควร จะเป็น และ
อื่นๆ แต่ถึงกระนั้นกิต การกสิกรรมก็ยัง

เป็นอาชีพที่อาจจะกล่าวได้ว่า สนส่วนมาก
ลงความเห็นว่าเป็นอาชีพค้าและปราศจาก
เกียรติยศ ว่ากสิกรเป็นผู้ที่ไม่ใคร่จะมีความ
รู้ในวิชาหนังสือ บางคนก็อ่านไม่ออกหรือ
เขียนไม่ได้ และว่าไม่มีใครผู้ซึ่งมีความรู้
จะหัน เข้าหา อาชีพ กสิกรรม ถ้าพอ จะขาย
ขายหัตถ์ได้ถึงไปทางอื่นได้ และอื่นๆ ยิ่ง
กว่านั้น กสิกรเป็นผู้ที่ไม่ได้ รับความเสมอ
ภาค มีแต่ ความ น้อย หน้า จาก ผู้อื่น อยู่
เนื่องๆ แม้แต่จากข้าราชการบางคนก็เช่น
เดียว กัน ยิ่งจากชน ที่ เรา เรียก กัน ว่า
“เสมียนดินโรงดินศาล” ด้วยแล้ว ก็ยัง
ข้าราชการใหญ่ มีน้อยท่านซึ่งรับรองและให้
เกียรติยศแก่กสิกรเสมอภาคกับชนผู้มีอา-
ชีพในทางอื่น ชนผู้มีความรู้เกียรในกสิกร
มักจะยกหรือ ข้างเหตุผล อันไม่เป็นสาระขึ้น
บังหน้าอยู่เนื่องๆ เช่นกล่าวว่ากสิกรเป็นผู้
ที่มอมแมมไป ด้วยโคลน ดม ดกปรก โด่ดม
แต่งตัว ด้วยเสื้อผ้า อัน ดกปรก และ ขาดวัน
เหม็นสาบ ไม่รู้จัก ขนบ ขรรมนิยม เข้าหา
เจ้าหานาย และไม่รู้จักใช้ คำพูดที่ถูกต้อง
กับผู้มีอำนาจเหนือ ไร่เขาเหมือนคนหรือ

โคกระบือ และอื่น ๆ อีกตั้ง ๓๐๘ ประการ
 ลงในที่สุดกล่าวว่ กติกรไม่ใช่ “ผู้ดี”
 หรือสุภาพบุรุษซึ่งตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษ
 ว่าเยนเค็ดแมน ชนเหล่านี้ใช้ว่าจะรังเกียจ
 กติกรไปทุกด้านก็หาไม่ได้ รังเกียจแต่เพียง
 ตัวกติกกร และกิจการซึ่งกติกกรได้กระทำอยู่
 เท่านั้น แต่หาได้ รังเกียจ พืชผลซึ่งเป็นผล
 แห่งความเห็นตเห็น้อยากลำบากแห่งกติกกร
 คือชาวนาและชาวสวนด้วยไม่ ถ้าจะให้
 เป็นยุติธรรมแล้ว ข้าพเจ้า เห็นว่า ชนเหล่านี้
 ควรจะรังเกียจ ชาวซึ่ง ชาวนา ทำได้ และ
 ควรจะรังเกียจ ผักและผลไม้ ซึ่งชาวสวนทำ
 ได้ด้วย แต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่
 กติกรตรงกันข้าม และต้อง ด้วยภาษิตว่า
 “เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำ
 แสง” ซึ่งน่าเป็นท ะอายใจยิ่งนักในการ
 ซึ่งคนไม่รู้ ลึกตน ของตนเองว่าได้ หลบตา
 พุดพ้อย ๆ อะไรออกไปบ้าง ความรัง-
 เกียจทั้งหลายเหล่านี้ซึ่งได้กล่าวแล้วข้างบน
 เมื่อคิดกระจายและแยกแยะลงไปแล้ว ก็จะ
 เห็นได้ ว่าไม่เป็นดัง ซึ่งพึงจะ น่ารังเกียจเลย
 ด้วยเป็นดังธรรมชาติอาจจะแก้ไขได้ ทั้งไม่

เป็นการผิดแปลก อันใดโดยกับ ความเป็นอยู่
 แห่งชนผู้มีอาชีพในทางอื่น เพราะ ฉะนั้น
 ข้าพเจ้าขอ ยกไว้ ให้เป็นพนักงาน ของท่าน
 ผู้อ่านเอง แต่ข้าพเจ้าใคร่ที่จะขอกล่าวไว้
 ในท่อนที่สองสามคำด้วยเรื่องเกียรติยศและ
 วิชาความรู้ของกติกกร.

การที่จะกล่าวว่ กติกกรเป็นสุภาพบุรุษ
 หรือไม่นั้น แล้วแต่คำจำกัดความแห่งคำ
 ว่า “สุภาพบุรุษ” ของ ท่าน ผู้กล่าวเอง
 ด้วยต่างคนต่างก็มีคำจำกัดความต่าง ๆ กัน
 สำหรับข้าพเจ้าใคร่ที่จะให้คำจำกัดความว่า
 สุภาพบุรุษ ก็คือ ผู้ ซึ่งมี อากัปปฏิริยา มรรยา-
 ยาท วาจา และดวงจิตต์ “สุภาพ” นั้นเอง
 แต่หาได้เกี่ยวเนื่องไปถึงกำเนิด สกฤต ยศ-
 ฐานบรรดาศักดิ์ หรือตำแหน่งหน้าที่ด้วยประ-
 การใดไม่ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงเรียกกติกกรว่า
 สุภาพบุรุษ สำหรับปัญหาเรื่อง เกียรติยศ
 นั้น ข้าพเจ้าหวังว่าท่านผู้มีภูมิรู้ทางเศรษฐ-
 วิทยาบ้าง คงจะทราบได้ดีว่า การกติกกรรม
 เป็นอาชีพที่เป็นเกียรติยศหรือไม่ ส่วนเรื่อง
 วิชาความรู้ของ กติกกร นั้น เป็นดัง ที่ตอบได้
 ง่าย ในเวลานี้ใคร ๆ ก็ทราบได้ คืออยู่แล้วว่า

เป็นสมัย ที่ถึงแล้ว ซึ่งขัดแย้งแห่งความเจริญ
รุ่งเรืองในเครื่องมือและเครื่องจักรกลดีกรรม
นับแต่ เครื่องจักร หักราง ทางพง เป็นต้นไป
จนถึงเครื่องจักรเก็บเกี่ยว และนวดซึ่งเรามี
โอกาส จะ ทำ การ กลักรวมได้ โดย อาศัย
เครื่องจักรเหล่านี้และโดยไม่ต้องนำพาที่จะ
อาศัยแรงคนเลย นอกจากคนขับเครื่อง
และผู้ ทักค ประดิษฐ์ เครื่องจักรเหล่านี้ขึ้น
โดยมากก็เคยเป็นกลักรมาก่อนแต่มีความ
ชำนาญจริง ๆ กอปรด้วยเหตุผลในอาชีพ
ของตน ฉะนั้นใครเลยจะกล้าปฏิเสธได้ว่า
กลักรเป็นผู้ ซึ่งไม่มีภูมิรู้ เมื่อพูดถึงกลักร
สำคัญใน ประเทศเราเก่า ใคร ๆ ก็ไม่มี
ความชอบธรรมที่จะกล่าวได้ว่า ไม่มีภูมิรู้
แท้จริงเขามีทั้งวิทยาการ และ วิทยาศาสตร์
แต่ ผู้ รังเกียจ เหล่านั้น มี ความเขลาในสิ่ง
เหล่านั้นเอง จึงหาทราบได้ ไม่ การที่
ชาวนาไร่ จากเทศกาด และมี ภูมิรู้ ใน การไถ
คราด หว่าน เก็บเกี่ยว และนวดข้าว รู้
จักท่อน้ำเข้านาหรือรู้จักระบายน้ำออกจาก
นา กับรู้จักบ่อนักันแมลงหรือโรคของตน
ไม่บางชนิดและอื่น ๆ นั้น ก็นับว่าเป็นความ

รู้พิเศษของเขาอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าจะจับเอาผู้
ที่ละเลงขนมเบื้อง ด้วย ปากไป ต้อง ทำการ
แทนตัวเขาอยู่บ้างแล้ว ผู้หนึ่งก็จะถึงซึ่งการ
วางท่าห้าแตร ไม่ต้องอื่นไกลหรอก แม้
แต่เพียงการไถอย่างเดียว ก็เข้าใจว่าพอจะ
รู้ ดีกดีด และอาจจะมองเห็นคุณของกลักร
ได้บ้าง ส่วนความรู้ พิเศษของชาวสวนก็
เช่นเดียวกัน ฉะนั้นต่อไปชาวเราทุกคนจึง
ไม่ควรเผอเรอ ตัวอีกว่า กลักรเป็นผู้ ซึ่งไร
วิชาความรู้.

การศึกษากลักรรวมในอดีต และปัจจุบันกาล

เมื่อเรา เปรียบเทียบ การกลักรรวม ของ
ประเทศเรา กับของนานาประเทศ บางประ-
เทศ เช่น สหพันธรัฐอเมริกา เยอรมันนี
ญี่ปุ่น และอังกฤษแล้ว จะเห็นได้ว่า การ
กลักรรวมของเรายังดำดั่งอยู่มาก ทั้งเกิด
จากสาเหตุหลายประการ สาเหตุเบื้องต้น
เกี่ยวข้องด้วยการเงินของประเทศ สาเหตุถัด
ลงมาคือ การศึกษากลักรรวม ในอดีต

และปัจจุบันกาล การที่กติกของเราไม่ได้
รับผลจากการกติกธรรมเท่าซึ่งควรจะเป็นนั้น
ก็ เป็น เพราะ ขาดเครื่องมือ และ เครื่อง จักร
กติกธรรมที่ทันสมัย และ เพราะ ยังมี ความ
รู้บกพร่อง อยู่ มาก ใน การ ศึกษาสิกกรรม
กล่าวคือ ยังไม่สู้จะมีภูมิรู้ ในการเลือกคัด
เมตต์ซึ่งควรใช้ เป็น พันธุ์ ในการบำรุงและ
ให้อาหารพืชตามควร ในการรักษาพืชของ
คนให้ ปราศจาก แมลง ที่เป็น โทษ และจาก
โรคของต้นไม้ ในวิชาการผสมพันธุ์ และ
อื่น ๆ ฉะนั้นจึงได้รับผลน้อยกว่าที่ควรจะเป็น
ถ้าเหตุอีกอย่างหนึ่งเป็นเพราะขาดผู้
คอยแนะนำชี้แจงและแก้ไข นั้นเป็นแต่เพียง
อุปสรรคของการกติกธรรม.

อุปสรรคอันใหญ่ยิ่งแห่งการศึกษากติ-
กรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันกาลก็คือ การที่
ชนส่วนมาก ยังคงอยากนึกหรือเข้าใจอยู่ว่า
การกติกธรรม เป็น อาชีพ ที่ เดวทราม คำช้า
และไร้เกียรติยศ ฉะนั้นจึงทำให้ความเป็น
อยู่ของการกติกธรรมเปลี่ยนแปลงไปจากรูป
ที่ควรจะเป็น การที่กติกไม่ต้องประสงค์
จะให้บุตรของตนมีโอกาสเป็นกติกเช่นตน

แต่มีความหวังยิ่งที่จะได้เห็นบุตรของตนได้
เข้ารับราชการ แม้แต่จะได้รับเงินเดือน
เพียงเล็กน้อย หรือในชั้นต้นจะยังไม่ได้รับ
ไปพลางก่อนก็ตามนั้น ชนผู้รังเกียจกติก
จะถือว่ากติกไม่นับถืออาชีพของตนเองก็ดู
กระไรอยู่ ด้วยชนเหล่านั้นเองเป็นสาเหตุ
และเป็นผู้บังคับในทางอ้อมให้ ภาวะเปลี่ยนแปลง
ไปเช่นนั้น.

การที่การกติกธรรมของเรา จะเจริญรุ่ง
เรืองขึ้นได้นั้น ก็โดยอาศัยกติกผู้มี ความรู้
จริง ๆ ในการกติกธรรมอันเป็นอาชีพของตน
เพื่อให้เป็นไปตามที่ควร กระทั่งวงศ์ครู-
การ จึงได้ คิด จัดตั้งโรงเรียน เพราะปลูกชน
ครึ่งหนึ่งที่คาบถ่วงใหม่ปทุมวัน และซึ่งได้
ล้มไปนานแล้ว นัยว่าโดยไม่มีเงินบำรุงพอ
นั้น ต่อมาภายหลัง ด้วยความมุ่งหมายอัน
ดีเช่นเดียวกัน กระทั่งวงศ์กรมการจึงได้ คิด
จัดการตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูกติกธรรมขึ้นเมื่อ
วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๐ ตามความ
ดำริชอบของพระยาเทพศาสตร์ดรุณกิจย์ อา-
จารย์ใหญ่แห่งโรงเรียนฝึกหัดครูกติกธรรม
นครปฐมในเวลานั้น (พ.ศ. ๒๔๖๔) และ

ในครั้ง^{๕๕}นี้ เข้าใจว่าได้รับผลดีชนนิตน้อย
ในการซึ่งทำให้จำนวนผู้ซึ่งรังเกียจในอาชีพ
กสิกรรมลดน้อยลงตามส่วน ในการซึ่งได้^{๕๖}
มีผู้เห็นคุณค่าของการศึกษากสิกรรมมากขึ้น
และในการที่ได้มีขุนนาง ดังบุตร ที่รักของ
ท่านไปศึกษาวิชายังโรงเรียนฝึกหัดครูกสิ-
กรรมในปีแรกเปิด (พ.ศ. ๒๔๖๐) นั้น
ขุนนางผู้^{๕๗}นั้นก๊อ เจ้าคุณเคชานุชิต ซึ่งใน
เวลานั้น รับราชการ อยู่ใน ตำแหน่ง สมุห-
เทศาภิบาลมณฑลปัตตานี แต่ถึงกระนั้นก๊อ
ก็เป็นผู้พูดถากถาง อยู่เนือง ๆ ว่า เสียเวลา
เปล่า เปลืองเวลาเปล่า และอะไรคือมิ
อะไรอีกตั้ง ๑๐๘ ประการ ลงในที่สุดกล่าว
ว่า สูไปเรียนกับจีนไม่ได้ ด้วยเงินทำได^{๕๘}
รับผลดีกือนักเรียนกสิกรรม คำพูดของเขา
ก็อาจจะมึนตึงแห่งความจริงอยู่บ้าง ข้าพเจ้า
ก็ยอมและจะไม่เถียงในเวลานั้น แต่ข้าพเจ้า
ใครจะถามท่านผู้นั้นว่า เราจะปล่อยให้การ
ศึกษากสิกรรม เป็นไป ตามบุญ ตาม กรรม
เดิมเมื่อแรกเปิดใหม่ ๆ และจะไม่คิดจัก
การบำรุงให้^{๕๙} ชชน จนสุดความ สามารถเช่น
นั้นหรือ? มีใครบ้างรอบรู้ คัดปวิทยาศาสตร์

มาจากกรรมมารดา? จริงอยู่ เงินทำได^{๖๐}
ผลดี เพราะ มีความ ขำนาญ หรือ วิทยาการ
แต่ ก็ดำเนิน ตาม ด้ทธิ ของ บรรพบุรุษโดย
ปราศจากการทราบถึงเหตุผล ฉะนั้นเขาจึง
ยังขาดอยู่อีก อย่างหนึ่ง ดัง^{๖๑}นี้ ก๊อวิทยา-
ศาสตร์ ว่า ด้วย การ กสิกรรม กระบวน
กรรมกรของเราต้องประสงค์จะให้นักเรียน
กสิกรรมของกระทรวงผู้^{๖๒}ซึ่งจะได้ออกไปเป็น
กสิกรในอนาคตกตาคมีความรู้ และความขำ-
นาญทั้งในวิทยาการและวิทยาศาสตร์ เมื่อ
เวลาอันนั้นมาถึงแล้วเมื่อใด ท่านจะยังอยาก
ดองกล้าปฏิเสธอยู่อีกหรือว่า นักเรียนกสิ-
กรรมของเราดู^{๖๓}เงินผู้^{๖๔}ซึ่งไม่มีภูมิรู้ ในวิทยา-
ศาสตร์กสิกรรมไม่ได้ ในเวลานั้นขอให้ท่าน
รอคอยไปพลางก่อน และข้าพเจ้าขอมั่นใจ
อย่างไม่มี ความสงสัยเลยว่า ถ้าผู้^{๖๕}ที่เรา
เรียกกันว่า “ขุนนาง” ทุกคนให้เกียรติยศ
แก่อาชีพกสิกรรมเดิมเช่นเจ้าคุณเทพศาสตร์-
ดิศย์และเจ้าคุณเคชานุชิตแล้ว ไม่ช้าการ
กสิกรรมพร้อม ทั้งการศึกษากสิกรรม ของ
ประเทศเราจะถึงซึ่ง เขตต์^{๖๖}ที่สุดแห่งความ
เจริญรุ่งเรืองดังสหปาดิรัฐอเมริกา.

การศึกษากฎกรรมในอนาคต

ข้าพเจ้าเคยได้ พังบางคนเมื่อตัวกล่าว
พล่อยๆ ออกไปว่า การศึกษากฎกรรมของ
ประเทศ สยามเราไม่เห็นเจริญ รุ่งเรืองเช่น
นานาประเทศบางประเทศ และว่ากระทรวง
ธรรมการผู้ เป็นเจ้าหน้าที่จะเพิกเฉยละเลยไม่
เอาใจใส่ หรือคิด จัดการตั้ง วิทยาลัย กติ
กรรมขึ้น การพลอดเช่นนกขุนทองนั้นถ้าฟัง
ดูแล้ว ผู้ที่ไม่รู้เท่า ถึงการ ก็อาจจะเข้าใจ
เขวไปด้วยว่า ผู้ นั้นเป็น ผู้ เฉลยเทศผู้ หนึ่ง
แต่ถ้าคิดตรึกตรองดูโดยรอบคอบแล้ว จะ
มองเห็นภาพได้ อย่างชัดกระจ่างว่า ผู้ พุค
นั้นนั้นไปหรือหลบมากกว่านั้น และเป็นผู้ ที่
ไม่มีภูมิรู้ ในการ จัดการ ศึกษา กฎกรรมเสีย
เลย ทั้งไม่รู้ ถึง คนของตน ว่าได้พลอดว่า
กระไรออกไปบ้าง การละเลยเช่นนี้เองด้วย
ปากเป็นสิ่งที่ทำได้ ไม่สู้ยากนัก แต่การลง
มือทำจริง ๆ กระทบด้วย เหตุผลที่ ดมควร ออก
จะเป็นดังตรงกันข้าม ไม่มีประเทศในโลก
ซึ่งออกอกกคิดจัดการตั้งวิทยาลัยกฏกรรมขึ้น
ทันที เขาไม่ทำกันเพราะเขาเกรงว่าจะถูก

หลอก หนึ่ง เขาผู้ นั้นทางหรือเบิกตาชน
อีกสักเพียง เด็กน้อยแล้ว ก็จะมีทราบได้ ด้ว่า
กระทรวงธรรมการของเราได้ เริ่มลงมือจัด
การมา นานแล้ว กำลัง จัดการ อยู่ จน ถึง
ความลำบาก และกำลัง จะคิด จัดการ ให้
เจริญรุ่งเรือง ขึ้นอยู่เดี๋ย เราจำเป็นต้อง
จัดการไป ที่เด็ก ละน้อย และ ที่ละชั้นตาม
ลำดับซึ่งไม่ผิดแปลก อันใดเลย กับการ ก่อ
สร้างตึก ไม่มีนายช่าง คนใดจะลงมือสร้าง
หลังคา ก่อน ฝัง ราก ในเวลากระทรวง
ธรรมการของเราได้กำลังคิด จัดการ สร้าง
และขยายให้มีโรงเรียน ผู้ กักตุน กฎกรรม
และให้มีครูกฏกรรมมากขึ้น หรือพูดง่าย ๆ
ก็ได้ความว่า กระทรวงกำลังจัดสร้างโรง
เรียนและเพาะครูกฏกรรมอยู่ ยังขาดอยู่ก็แต่
เพียงนักเรียนกฏกรรมเท่านั้น และการที่จะ
หานักเรียนได้หรือไม่นี้ ก็อยู่ในกำมือของ
ชาวเรา แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องการแต่ง
หานักเรียน กระทรวงก็ได้ ลงมือฝัง ราก
แล้ว คือ ได้จัดให้มีการ สอน วิชา อาชีพ
กฏกรรม ขึ้น ในโรงเรียน ประถมศึกษาตอน
ปลาย คือ ชั้นปีที่ ๕ และปีที่ ๕ บางโรงเรียน

โรงเรียนประถมวิสามัญศึกษาก่อนปลาย
 นี้ต่อไปในอนาคตกาลเราอาจจะจัดตั้งเป็น
 โรงเรียนประถมศึกษากฎซึ่งเรียกตามภาษา
 อังกฤษว่า Settlement Farm School ได้ดี
 ถ้าหากกระทรวงจะรับคิดจัดการตั้งโรงเรียน
 ชนิดนี้ขึ้นทันที ปัญหาแรกมีอยู่ว่า กระทรวง
 จะได้นักเรียนจากไหน มาเล่าเรียนใน
 โรงเรียนประถมศึกษากฎนี้ ฉะนั้นโรงเรียน
 ชนิดนี้ ก็อาจจะถูก ผิดลอกได้ เช่นเดียวกัน
 จากท่านจะเห็นได้กระจ่างว่า ปัญหาเรื่อง
 การจัดตั้งโรงเรียนศึกษากฎขึ้นนั้นจึงหาใช้
 ต้นทุนจากกระทรวงธรรมดาไม่ได้ แต่กลับ
 ต้นทุนจากท่านทั้งหลายนั่นเอง ชาวเราทุกคน
 ต่างถ้าตั้งใจ อบรมบุตร ของตนให้ใคร่และ
 นิยมโยคีในอาชีพศึกษากฎแล้ว กระทรวง
 ธรรมการ ก็จะ รู้ ดี โด่ง และเบาใจ ขึ้นมาก
 และไม่ช้าภายหลังเมื่อทารกแต่ละเด็กได้ นิยม
 โยคีในอาชีพศึกษากฎแล้ว โรงเรียนประ-
 ถมศึกษากฎ ก็จะมีตาม มาเองไม่ต้องสงสัย
 และในอนาคตอันควร เราก็จะได้เห็น โรงเรียน
 มัชฌิม ตอนต้น และกลาง กฏศึกษากฎ ซึ่งเรียก
 ตาม ภาษาอังกฤษว่า Farm School และ

โรงเรียน ประโยค มัชฌิม บริบูรณ์ กฏศึกษากฎ
 ซึ่ง เรียก ตาม ภาษา อังกฤษว่า Agriculture
 School ผลตามขึ้นมาเป็นลำดับ เมื่อโรง-
 เรียน กฏศึกษากฎ ทั้ง สามประเภทนี้แพร่หลาย
 เกือบ ทั่ว ประเทศแล้ว ท่านไม่ต้อง เป็น
 ทุกข์ เป็นร้อนหรือ ตกใจเลยว่าจะไม่ได้ เห็น
 วิทยาลัย กฏศึกษากฎ ในเวลานี้ กระทรวง
 ธรรมการ ของเรามี อาจารย์ และ ครู นับว่า
 พร้อมมูล อยู่แล้ว สำหรับจะได้ จัดการ ตอน
 วิชานัน ๆ ซึ่งมีอยู่ใน หลักสูตรแห่ง วิทยาลัย
 กฏศึกษากฎ สำหรับเวลานี้ปัญหาแรกซึ่ง กระทรวง
 ธรรมการ ต้อง ประสงค์ จะ ขอ ความ
 ช่วยเหลือจากท่านนั้น ก็คือการอบรมบุตร
 ของท่านให้ นิยมโยคีในอาชีพศึกษากฎ.

การอบรมทารก

ให้ นิยมโยคีในอาชีพศึกษากฎ

ใคร ๆ ก็รับรอง แล้ว ว่า บิดามารดา
 เป็นครูคนแรกของทารก และตามธรรมดา
 บิดามารดา มักจะเป็น พิมพ์ ของ ทารก ทั้ง
 ทารกมักจะ ถ่ายแบบจาก บิดามารดา พร้อม

ทั้ง อาจปฏิกิริยา มรรยาท และ คุณ สมบัติ
อื่น ๆ ซึ่งชาวเรา มักจะชอบ พุดจากกัน จนคิด
ปากว่า “บุตร ของ นักปราชญ์ ก็ เป็น นัก-
ปราชญ์ และบุตรของโจรก็เป็นโจร” คำ
พูดทงน เป็นคำพูด ที่ออกจะ มีมูลแห่ง ความ
จริงมากอยู่ ฉะนั้นถ้ามีความรตานิยมโยติ
หรือพยายาม ผันออกผันใจนิยมโยติในอาชีพ
กสิกรรมแล้ว ก็ไม่เป็นปัญหาอันใดเลยว่า
จิตใจ ของทารกจะไม่ น้อมตามไปใน ทาง
อาชีพกสิกรรม ข้าพเจ้าเคยได้อ่าน ได้
ทราบ และได้เคยคิดถึงวิธี ที่จะอบรมทารก
ให้นิยมโยติใน อาชีพ กสิกรรม ซึ่งโดยมาก
เขามักจะ ตัดกันกันโดยให้ ทารก เคย ชินกับ
ภาพของดอกไม้ชนิดต่างๆ และพราอธิบาย
ให้ทารกฟังโดย หน้าขึ้นคาบาน ฝ่ายทารก
งถ้าโดยมาก ก็มักจะ รู้สึก บังเกิด ความยินดี
และตงออกตงใจฟัง เพราะดอกไม้เป็นสิ่งที่
สวยงาม ยิ่งได้ดอกไม้สดและซึ่งติดอยู่กับ
ต้นด้วยแล้ว ก็ยิ่งเป็น ของดี บางคน ถึงกับ
สอน บทเรียน จรรยาให้ ทารก รู้จัก มีความ
เมตตา กรุณาไปใน ตัวอีกด้วย กล่าวคือ
เขามักจะพาทารกไปชมดอกไม้ ซึ่งจนจะบาน

และแข็งแรงดงหน้าแก่ทารกว่า ดอกไม้เป็น
สิ่งที่มีชีวิต รู้จักเติบโตและในไม่ช้าก็จะบาน
ครั้นวันต่อไปก็นำทารกไปดูดอกไม้ชนิดอื่น
เมื่อทารกเห็นดอกไม้บานดงคำ ของบิดา
มารดาที่จะบังเกิด ความปีติห้าน้อยไม่ คือ
ไปบิดามารดาควร จะสอนทารกว่า ไม่ควร
จะเด็ดดอกไม้ชนิดใด มิฉะนั้นจะเหี่ยวแห้งและ
ตายไป ถ้าทารกยังไม่เชื่อ บิดามารดาก็
ควรอนุโลมตาม และควรจะทอดลงให้ทารก
เห็นจริง โดยอนุญาตยอมให้ทารกเด็ดดอก-
ไม้ชนิดใดตัวไปด้วย กับคอยให้ ดงเกิดว่า
ดอกไม้ชนิดนั้นจะเป็นอย่างไรต่อไป ภายหลัง
เมื่อทารกเห็นดอกไม้เหี่ยวแห้งไปแล้ว ก็
จะรู้สึกบังเกิด ความ ดังเวซ ชนทันที เพราะ
เข้าใจว่าดอกไม้ตาย ซึ่งความจริงก็เป็น
เช่นนั้น เพราะ ดอกไม้เป็น ส่วน หนึ่งของ
ต้น ไม้ ซึ่ง เป็น สิ่ง ที่มีชีวิต เช่น สัตว์ ทั่ว-
หลาย ผลที่ได้รับก็คือ ความเมตตา กรุณา
และความนิยมโยติในดอกไม้ อันเป็นชนต้น
แห่งการอบรมจิตใจของทารกให้นิยมโย
ติในอาชีพกสิกรรม ท่านไม่เคยได้ยินทารก
ห้ามไม่ให้บิดามารดาเด็ดดอกไม้บ้าง หรือ

นอกจากนี้ บิดามารดาควรจะต้องเข้มแข็งให้ทารก
ทราบพอเป็นเลา ๆ ถึง ชีวิต การกิน การ
นอน การร้องแหว่งแหว่งเจ็บโต การเคลื่อนไหว
ไหว การหายใจ การขับถ่าย และ
อื่น ๆ ของตนไม่ ปล่อยให้ทารกก็จะบังเกิด
ความชื่นชมโลมุนต์และจะไม่อยากออกจาก
จากตนไม่เลย ท่านเคยได้เห็นหรือได้ยิน
บ้างหรือเปล่าว่า ทารกพร่ำร้องคร่ำครวญไม่มาก
เกินไปจนคนไม่ตาย? นั่นไม่ใช่เป็นเพราะ
ทารกเริ่มนิยมโยกในอาภัพกักรวมหรือ?
เมื่อพูดถึงเรื่องเล่นสำหรับเด็กโดยมากเขามัก
จะหาของจำลอง เครื่องมือ กัฏกรรม และ
อื่น ๆ ซึ่ง ใช้ ใน การ กัฏกรรมให้เด็ก เล่น
เช่น โศก กระบือ บันด้วยดินเหนียว หรือ
แกล้งด้วยไม้ เกวียนและระแระเด็ก ๆ โกล
คราด และเคียวซึ่งทำด้วยไม้และอื่น เมื่อ
เด็กพร่ำถามถึงชื่อและประโยชน์ของสิ่งเหล่านี้
นี้ บิดามารดาก็ไม่ควรจะรู้สึกเบื่อหน่าย
หรือคิดรังเกียจ แต่ควรจะคอยตอบคำถาม
ของทารกโดยซื่อตรงและสนใจ และถ้ามี
โอกาสก็ ควร จะพา ทารก ให้ ไป เห็น ของ
จริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ทารกบังเกิดความชื่นชม

โลมุนต์ และ กระหาย อยาก ช่วย เหลือ บิดา
มารดาถึงแม้จะยังทำการนี้ ๆ ไม่ได้ ก็จริง
อยู่ ท่านเคยได้เห็นหรือเคยได้ยินบ้างหรือ
ไม่ว่า ทารกร้องให้ตามบิดามารดาไปนา
ว่าทารกอยากหัดเดิน โศก กระบือ และ อยาก
เล่นหรือระแระ การที่ทารกแสดงอาการปฏี
กิริยาเช่นนั้น ทารกมีความรู้สึกเช่นไรใน
จิตใจของเขา ฉะนั้น เมื่อท่านได้ทราบ
ความเป็นจริงแล้ว ก็ควรจะผ่อนผันตามเท่า
ที่จะทำได้ แต่ไม่ควรจะขึ้นความนิยมโยก
ของทารกเสีย.

ทารกเมื่อ เติบโต และเจริญวัยพอมักจะ
ถูกอุจจอบจับอวบจับเต็มเข้าช่วยเหลือน บิดา
มารดาทำการงาน แม้ว่าตนจะยังทำไม่ได้
ก็จริงอยู่ นักเป็นอาการปฏิกิริยาอันหนึ่งซึ่ง
แสดงให้เห็นความนิยมของเด็ก ฉะนั้นบิดา
มารดาควรจะต้องอดทนตาม และจัดให้ มีส่วน
คอกไม้และส่วนผักเล็ก ๆ ที่บ้าน พาทารก
ลงไปชมและเล่นหัดอยู่ในสวนนี้ เมื่อทารก
เจริญวัยและเติบโตพอที่จะรดน้ำและพรวน
ดินได้บ้างแล้ว บิดามารดาก็ควรจะลงทำ
ตัวอย่างให้ดู ไม่เข้าทารกก็จะทำตาม